

ข้อดีและข้อเสียของความร่วมมือทางกฎหมายภาษีของประเทศไทยกับประเทศอื่นๆ
ในภูมิภาคเอเชีย: ศึกษากรณีการลดภาษีศุลกากรตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน¹
The Advantages and Disadvantages of Tax Law Co-ordination Between
Thailand and Other Countries in Asia Region: The Case Study of Reduction
in Tariffs Under Agreement on ASEAN Free Trade Area

จรัสศักดิ์ รอดจันทร์²
Jirasak Rodjun²

¹ บทความนี้เป็นผลสรุปจากรายงานผลการวิจัยเรื่อง “ข้อดีและข้อเสียของความร่วมมือทางกฎหมายภาษีของประเทศไทยกับประเทศอื่นๆในภูมิภาคเอเชีย: ศึกษากรณีการลดภาษีศุลกากรตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน” ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² นบ. (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), LL.M. (University of Aberdeen, The UK.), Ph.D. (The University of Edinburgh, The UK.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ ปรีดีพนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

บทคัดย่อ

การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนส่งผลกระทบต่อด้านบวกที่สำคัญคือลดแรงจูงใจของผู้นำเข้าในการหลบหลีกและหนีภาษีศุลกากรและกระทำความผิดทางศุลกากร ลดการบิดเบือนของภาษีต่อการตัดสินใจของประชาชนในการซื้อสินค้าที่นำเข้ามาจากภูมิภาคอาเซียน ไม่ก่อให้เกิดกรณีการผลักภาระภาษีที่เก็บจากสินค้านำเข้าออกไปสู่ประเทศที่ส่งออก ลดผลกระทบต่อจิตใจของประชาชนในการเลือกลงทุนในภูมิภาคอาเซียน ช่วยให้นักกฎหมายภาษีศุลกากรก้าวทันต่อสภาพการทางเศรษฐกิจและการค้าของโลก ลดการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ลดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศ

ผลกระทบต่อด้านบวกข้างต้นสนับสนุนให้ประเทศไทยเจรจาและจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศอื่นๆเพิ่มมากขึ้น เพื่อสนับสนุนการเจรจาและจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีฉบับต่อไปของประเทศไทย ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้ลดอัตราอากรขาเข้ามาในระดับที่เหมาะสม โดยการนำผลกระทบต่อด้านลบจากการลดอัตราอากรขาเข้ามาเป็นปัจจัยพื้นฐานส่วนหนึ่งในการพิจารณาการปรับลดอัตราภาษีประกอบกับปัจจัยด้านอื่นๆ นอกจากนี้ เพื่อช่วยให้ประเทศสมาชิกปฏิบัติตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอย่างเคร่งครัดและครบถ้วน ประเทศสมาชิกควรร่วมมือกันจัดทำบันทึกที่เป็นการอธิบายข้อบังคับที่กำหนดอยู่ในข้อตกลง (Explanatory Memoranda)

การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนไม่ได้ส่งผลกระทบต่อเฉพาะด้านบวกต่อประเทศสมาชิกที่เข้าทำข้อตกลง แต่ยังมีส่งผลกระทบต่อด้านลบอีกด้วย ที่สำคัญคือ ทำให้รายได้ของรัฐบาลจากภาษีศุลกากรที่จัดเก็บจากการนำเข้าสินค้าลดลง ไม่ส่งเสริมต่อหลักการดำเนินนโยบายการคลังทางด้านหนี้สาธารณะของรัฐบาลที่ต้องการให้ประชาชนมีเงินออม ไม่สนับสนุนหลักความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีในแนวดิ่งและหลักความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ครั้งใหม่ ไม่ช่วยแก้ปัญหาเงินเฟ้อที่ต้องการลดอำนาจซื้อของประชาชน ไม่สามารถถูกใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมการนำเข้าสินค้าเพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ ลดบทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากร ไม่สอดคล้องกับหลักความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี เพราะหลักเกณฑ์หลายข้อในประกาศกระทรวงการคลังและประกาศกรมศุลกากรที่ออกตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนหลายฉบับทำให้นักกฎหมายภาษีศุลกากรเพิ่มความซับซ้อนและปฏิบัติยากขึ้นไปอีก และไม่สอดคล้องกับหลักการของระบบภาษีที่ดีที่ต้องการให้นักกฎหมายภาษีออกโดยรัฐสภาซึ่งถือเป็นกฎหมายภาษีแม่บท แต่ประกาศกระทรวงการคลังและประกาศกรมศุลกากรที่ออกตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนถือเป็นกฎหมายภาษีลำดับรองที่ออกโดยองค์กรฝ่ายบริหารที่เกี่ยวข้องกับการลดอัตราภาษีซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญของโครงสร้างภาษีที่ควรอยู่ภายใต้กระบวนการนิติบัญญัติของรัฐสภา

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงกฎหมายภาษีศุลกากรเพื่อลดผลกระทบด้านลบข้างต้น ดังนี้

เพื่อลดความซับซ้อน ลดความสับสนและลดความยากในการเข้าใจเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายภาษีศุลกากรลำดับรองหลายฉบับที่เกี่ยวกับการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนและความตกลงระหว่างประเทศที่ผู้นำเข้าสินค้าต้องปฏิบัติ ควรนำข้อกำหนดเกี่ยวกับระเบียบหลักเกณฑ์และพิธีการเกี่ยวกับการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนและความตกลงระหว่างประเทศที่ผู้นำเข้าสินค้าต้องปฏิบัติ ที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายภาษีศุลกากรลำดับรองหลายฉบับ มารวมอยู่ในกฎหมายแม่บทฉบับเดียว ตามระบบการรวบรวมกฎหมาย (Consolidation) ในรูปพระราชบัญญัติของรัฐสภา นอกจากนี้ ในเวลาที่ทำกรรวบรวมกฎหมายภาษีศุลกากรลำดับรองที่เกี่ยวข้องหลายฉบับให้เป็นกฎหมายแม่บทฉบับเดียว หน่วยงานของรัฐบาลที่เป็นผู้จัดทำและรวบรวมกฎหมายควรจัดทำบันทึกที่เป็นการอธิบายตัวบทบัญญัติในกฎหมายแม่บทนั้น (Explanatory Memoranda) ควบคู่กันไปด้วย

คำสำคัญ : การลดอัตราอากรขาเข้า ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน ผลกระทบด้านบวกและด้านลบ กฎหมายภาษีศุลกากร การค้าระหว่างประเทศ อุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศ บันทึกที่เป็นการอธิบายตัวบทบัญญัติในกฎหมาย การรวบรวมกฎหมาย หลักการจัดเก็บภาษี กฎหมายภาษีศุลกากรลำดับรอง

Abstract

The import-tariff rate reduction under AFTA has the following important positive effects: reduction in importers' incentive to avoid and evade customs duties and to commit customs offences, reduction in tax distortion in people's decisions on the purchase of goods imported from ASEAN region, having no cause for the pushing of tax incidence levied on imported goods back to export countries, reduction in the influence on people's decisions on investment choice within ASEAN region, helping customs duties/tariff law to keep pace with the world's economic situation and trade, reduction in the officials' corruption in Customs Department, and decrease in international trade barriers.

The above positive effects encourage Thailand to further negotiate and enter into Free Trade Agreements (FTA) with other countries. To encourage Thailand's negotiation and entering of further FTAs, the researcher has suggestions that the reduction of import-tariff rates should be set at the optimal level by taking the negative effects of reduction in import-tariff rates into consideration as a partially fundamental factor in adjusting the rate reduction together with other factors; additionally, in order to help FTA partner countries to comply with the rules in the agreement strictly and completely, they should jointly produce Explanatory Memoranda to explain rules in the agreement.

The import-tariff rate reduction under AFTA has the following important negative effects on the contracting parties in addition to positive effects: decrease in government revenue from customs duties levied on imports, not promoting the undertaking of fiscal policy pertaining to the government's public debt that requires people to have savings, not promoting the vertical equity of taxation and the principle of equity of income redistribution, not help solving the price-inflation problem that requires the reduction of people's purchasing power, not having been used as a tool for controlling imports for the protection of domestic industries, degrading the role and duty of Customs Department, not conforming with the principle of efficiency of taxation due to the fact that abundant rules in many notifications of Ministry of Finance and Director-General of Customs Department being made in accordance with AFTA increase the complexity of tariff law and make such law hard to comply, and not conforming with the idea of a good tax system requiring tax law to be legislated by Parliament and to be regarded as Parent Act; however, notifications of Ministry of Finance and Director-General of Customs

Department being made in accordance with AFTA are regarded as subordinate legislation being made by administrative bodies concerning the reduction of tax rate that is regarded as a substantial part of tax structure which should be subject to the legislative process of Parliament.

The researcher has following suggestions for the improvement of law on tariff to diminish the above negative effects.

In order to reduce the complexity, confusion and difficulty in understanding for complying with many subordinate tariff laws concerning the reduction of import-tariff rates under AFTA and international agreements with which importers must comply, rules, regulations, criteria and procedures dealing with the reduction of import-tariff rates under AFTA and international agreements with which importers must comply, which appear in many subordinate tariff laws, should be consolidated into one Parent Act under the system of Consolidation in the form of Act of Parliament. In addition, at the time of the consolidation of many relevant subordinate tariff laws into one Parent Act, the governmental agency who is responsible for making and consolidating the law should simultaneously produce Explanatory Memoranda to explain the provisions of such Parent Act.

Keywords: import-tariff rate reduction, ASEAN Free Trade Agreement (AFTA), positive and negative effects, customs duties/tariff law, international trade, international trade barriers, Explanatory Memoranda, Consolidation, principle of taxation, subordinate tariff laws

1. ความเป็นมาและปัญหาในการวิจัย

อาเซียนหรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asean Nation : ASEAN) ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 ในการประชุมสุดยอดของผู้นำรัฐบาลอาเซียนครั้งที่ 4 ระหว่างวันที่ 27-28 มกราคม พ.ศ. 2535 ณ ประเทศสิงคโปร์ อาเซียนได้ตกลงตามข้อเสนอของไทยให้จัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนหรือ AFTA (ASEAN Free Trade Area : AFTA) ตามกรอบความตกลงแม่บทว่าด้วยการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน (Framework Agreement on Enhancing ASEAN Economic Cooperation) และความตกลงว่าด้วยการใช้มาตรการกำหนดอัตราอากรร่วมกันเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน [Agreement on the Common Effective Preferential Tariff (CEPT) Scheme for the ASEAN Free Trade Area (AFTA) หรือ ความตกลง CEPT-AFTA³] (ชูศักดิ์ จรุธุสวัสดี้, 2548: 196-197)

สาระสำคัญของข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน คือ การลดอัตราภาษีศุลกากร (ลดอัตราอากรขาเข้า)⁴ ระหว่างประเทศสมาชิกให้เหลือร้อยละ 0-5 ภายในเวลา 15 ปี ต่อมาในเดือนกันยายน พ.ศ.2537 ที่ประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนครั้งที่ 26 ได้ตกลงเร่งการลดอัตราภาษีศุลกากรให้เหลือร้อยละ 0-5 ภายใน 10 ปี เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2536 และสิ้นสุดภายในปี พ.ศ. 2546 และนำสินค้าเกษตรไม่แปรรูปเข้ามาลดภาษี

ภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน รวมทั้งให้ทยอยนำสินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรแปรรูป ซึ่งเคยได้รับการยกเว้นชั่วคราวมาลดภาษี นอกจากนี้ ให้ยกเลิกมาตรการจำกัดปริมาณและมาตรการที่มีใช้ภาษีอื่น ๆ ตามระยะเวลาที่กำหนดด้วย (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศอาเซียน ชูศักดิ์ จรุธุสวัสดี้, 2548: 197)

กล่าวอีกอย่างหนึ่ง เมื่อแรกดำเนินการอาเซียนได้กำหนดเป้าหมายที่จะลดอัตราภาษีศุลกากร(ลดอัตราอากรขาเข้า) ระหว่างกันลงเหลือร้อยละ 0-5 รวมทั้งยกเลิกมาตรการที่มีใช้ภาษีภายใน 15 ปี เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2536 และสิ้นสุดวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2551 ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 อาเซียนได้เร่งรัดการดำเนินงานจากเดิม 15 ปี เป็น 10 ปี กล่าวคือ ให้ลดอัตราภาษีลงเหลือร้อยละ 0-5 ภายในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2546 รวมทั้งให้นำสินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรแปรรูปในรายการที่เคยได้รับการยกเว้นการลดภาษีเป็นการชั่วคราว และสินค้าเกษตรไม่แปรรูปเข้ามาลดภาษีภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนด้วย (ชูศักดิ์ จรุธุสวัสดี้, 2548: 197)

ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนเป็นแรงขับสำคัญที่ทำให้การค้าของไทยกับอาเซียนขยายตัวเพิ่มขึ้น ในด้านการส่งออก สินค้าส่งออกส่วนใหญ่มีมูลค่าการส่งออกสูงขึ้น ทั้งในส่วนของสินค้าเกษตรกรรม สินค้าเกษตรแปรรูป และสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งช่วยเพิ่มรายได้และมีการจ้างงานเพิ่มขึ้น ในส่วนของการนำเข้า การลดอัตราภาษีศุลกากรตามข้อตกลงข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน

³ ต่อมาความตกลง CEPT-AFTA ได้รับการปรับปรุงให้เป็นความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (ASEAN Trade in Goods Agreement: ATIGA) ซึ่งยังคงหลักเกณฑ์เรื่องการลดอัตราอากรขาเข้าตามพันธกรณีของข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน

⁴ ภาษีศุลกากรเป็นภาษีที่จัดเก็บจากสินค้านำเข้าเข้ามาในราชอาณาจักรและจัดเก็บจากสินค้าที่ส่งออกนอกราชอาณาจักร ภาษีศุลกากรที่จัดเก็บจากสินค้านำเข้าเรียกว่า “อากรขาเข้า” (Import Duty) ในขณะที่ ภาษีศุลกากรที่จัดเก็บจากสินค้าที่ส่งออกเรียกว่า “อากรขาออก” (Export Duty) ภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน ประเทศสมาชิกอาเซียนตกลงให้มีการลดเฉพาะอัตรา “อากรขาเข้า”

ทำให้สินค้านำเข้ามีราคาถูกลง ส่งผลให้มีการนำเข้าสินค้าต่างๆ โดยเฉพาะสินค้าทุน วัตถุดิบ และสินค้าสำเร็จรูปเพิ่มขึ้น ช่วยให้การผลิตขยายตัว และต้นทุนการผลิตลดลง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการทั้งในภาคเกษตรและอุตสาหกรรม และเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคที่สินค้าอุปโภคบริโภคมีราคาถูกลง นอกจากนี้ ประเทศไทยจะเป็นแหล่งดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ อันเป็นผลจากการที่อาเซียนได้กลายเป็นตลาดการค้าเสรีที่มีขนาดใหญ่ มีประชากรเกือบ 500 ล้านคน จึงเป็นที่สนใจของนักลงทุนต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งมีความพร้อมในหลายๆด้าน และตั้งอยู่ในศูนย์กลางของภูมิภาคนี้ (ชูศักดิ์ จรุธุญส์สวัสดิ์, 2548: 201-203)

แม้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ซึ่งช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการค้าและการลงทุนของประเทศไทยในอาเซียน จึงมีปัญหาคำถามเกิดขึ้นว่า ทำไมรัฐบาลไทยหรืออาเซียนจึงไม่เจรจาและจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียและภูมิภาคอื่นให้เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียและภูมิภาคอื่นให้เพิ่มมากขึ้น อันจะช่วยทำให้มีตลาดการค้าเสรีที่มีขนาดใหญ่ ผู้วิจัยจะค้นหาข้อดีของข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนเพื่อสนับสนุนให้รัฐบาลไทยหรืออาเซียนทำการเจรจาและจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียและภูมิภาคอื่นให้เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง และค้นหาผลกระทบด้านลบต่อประเทศไทยที่ทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบเนื่องจากการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะเสนอแนะข้อแก้ไขด้านกฎหมายภาษีและนโยบายภาษีก่อนที่รัฐบาลไทย

จะทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียและภูมิภาคอื่นต่อไป

2. ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยจากเอกสารเพื่อศึกษาวิเคราะห์ในเชิงทฤษฎี (Theoretical Analysis) ของข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนที่รัฐบาลไทยได้ทำกับประเทศต่างๆ ในอาเซียนว่า สอดคล้องและเป็นไปตามหลักการ แนวความคิดทางทฤษฎี หลักและระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือไม่ และเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายและนโยบายภาษีเพื่อการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีฉบับต่อไปกับประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชียและภูมิภาคอื่น ให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักการ แนวความคิดทางทฤษฎี หลักและระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์หลักของการวิจัยนี้มี 3 ประการคือ

- (1) เพื่อทำการศึกษาวินิจฉัยแสวงหาองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ด้านภาษีที่เกี่ยวข้องการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งถือเป็นความร่วมมือทางด้านกฎหมายภาษีศุลกากรระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียนด้วย โดยเฉพาะการลดภาษีศุลกากรตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน
- (2) เพื่อทำการวิเคราะห์ในเชิงทฤษฎีค้นหาข้อดีของข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนโดยการลดอัตราภาษีศุลกากร เพื่อสนับสนุนให้รัฐบาลไทยหรืออาเซียนทำการเจรจาและจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศ

ต่างๆในภูมิภาคเอเชียและภูมิภาคอื่นให้เพิ่มมากขึ้น และคั่นหาผลกระทบด้านลบต่อประเทศไทยเนื่องจากการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนที่ทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบ

- (3) เพื่อทำการเสนอแนะข้อแก้ไขด้านกฎหมายภาษีและนโยบายภาษีที่เกี่ยวข้องก่อนที่รัฐบาลไทยจะทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศต่างๆในภูมิภาคเอเชียและภูมิภาคอื่นต่อไป

4. สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีข้อสมมติฐาน 4 ประการ คือ

- (1) การลดอัตราภาษีศุลกากรตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีไม่ได้ส่งผลกระทบต่อด้านบวกต่อประเทศสมาชิกที่เข้าทำข้อตกลง แต่ยังคงส่งผลกระทบต่อประเทศสมาชิกที่เข้าทำข้อตกลง
- (2) การลดอัตราภาษีศุลกากรและการยกเว้นภาษีศุลกากรสำหรับสินค้านำเข้าอย่างเหมาะสมรวมทั้งการลดอัตราภาษีศุลกากรในอัตราที่เหมาะสมให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักการ แนวความคิดทางทฤษฎีหลักและระบบกฎหมายภาษีที่เกี่ยวข้อง คาดว่าจะลดผลกระทบด้านลบต่อประเทศที่เข้าทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี นอกจากนี้ยังคาดว่าจะเป็นแรงขับสำคัญที่ทำให้การค้าของประเทศที่เข้าทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีขยายตัวเพิ่มขึ้น
- (3) การปฏิบัติตามพันธกรณีของประเทศที่เข้าทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนอย่างเคร่งครัดและครบถ้วน คาดว่าจะทำให้การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคอาเซียนซึ่งถือเป็นความร่วมมือทาง

ด้านกฎหมายภาษีศุลกากรระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่างๆในภูมิภาคอาเซียนประสบผลสำเร็จ

- (4) การปรับปรุงกฎหมายภาษีศุลกากรซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข้อตกลงเขตการค้าเสรีให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักการ แนวความคิดทางทฤษฎี หลักและระบบกฎหมายภาษีที่เกี่ยวข้อง คาดว่าจะทำให้กฎหมายภาษีภายในของประเทศไทยสนับสนุนและส่งเสริมให้ความร่วมมือทางด้านกฎหมายภาษีศุลกากรระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่างๆในภูมิภาคอาเซียนประสบผลสำเร็จ

5. นิยามศัพท์เฉพาะที่สำคัญ

“ความร่วมมือทางภาษี” (Tax Coordination) หมายถึง ความพยายามที่จะทำให้บรรลุถึงกฎเกณฑ์ทางด้านภาษีที่สอดคล้องกันระหว่างประเทศต่างๆ (Simon James, 1998:144)

“การค้าเสรี” (Free Trade) หมายถึง การค้าระหว่างประเทศที่รัฐบาลประเทศคู่ค้าไม่สร้างสิ่งกีดขวาง ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างประเทศ ในระบบการค้าเสรีจะไม่มีการใช้มาตรการกีดกันการค้าในลักษณะต่างๆ อันได้แก่ ภาษีสินค้าเข้าและสินค้าออก การจำกัดปริมาณการนำเข้า การห้ามนำเข้า การควบคุมเงินตราต่างประเทศ การซื้อขายโดยรัฐ การคุ้มครองการผลิตภายใน การซื้อขายสินค้าที่เจาะจงแหล่งผลิต ออกกฎหมายลิขสิทธิ์หรือเครื่องหมายการค้า การทุ่มตลาด การตั้งกฎเกณฑ์การตรวจสอบสินค้าอย่างเข้มงวด ฯลฯ มาตรการเหล่านี้ล้วนมีส่วนทำให้การค้าระหว่างประเทศบิดเบือนไปมากน้อยต่างกันไปในทางตรงข้าม ในระบบการค้าเสรีประเทศต่างๆจะผลิตเฉพาะสินค้าที่ตนเองมีความ

ได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและจะนำสินค้าที่ผลิตไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าที่ตนเองไม่ได้ผลิต ทำให้การจัดสรรทรัพยากรของโลกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคินและคณะ, 2542: 152)

“เขตการค้าเสรี” (Free Trade Area) หมายถึง อาณาบริเวณที่ประเทศต่างๆ มาตกลงกันว่า จะให้มีการค้าระหว่างกันอย่างเสรี โดยเก็บภาษีให้น้อยที่สุดเพื่อหารายได้เข้ารัฐเท่านั้น จะไม่ใช้ภาษีเป็นกำแพงขัดขวางหรือมีอิทธิพลต่อราคาสินค้าจากต่างประเทศ (วิทยากร เชียงกูล, 2547: 115)

“ข้อตกลงการค้าเสรี” (Free Trade Agreement : FTA) หมายถึง ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างสองประเทศหรือระหว่างกลุ่มประเทศ อาจเป็นการตกลงเฉพาะอุตสาหกรรมหรือสินค้าบางชนิด โดยมีเงื่อนไขรายละเอียดต่างๆ แล้วแต่จะตกลงกัน ส่วนใหญ่ คือ การลดอัตราภาษีหรือยกเลิกเก็บภาษีขาเข้าระหว่างกันและกัน (วิทยากร เชียงกูล, 2547: 115)

“เขตการค้าเสรีอาเซียน” (ASEAN Free Trade Area) นิยมเรียกชื่อย่อว่า AFTA ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2534 รัฐบาลไทยซึ่งมีนายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรี ได้ริเริ่มเสนอต่ออาเซียน จัดตั้งเขตการค้าเสรี สำหรับกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อลดอัตราภาษีสินค้านำเข้าระหว่างประเทศสมาชิกให้เหลือเพียงร้อยละ 0-5 ภายในเวลา 15 ปี นับแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2536 (1 มกราคม พ.ศ. 2551) วิธีการลดภาษีแบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ (1) กรณีที่มีการเก็บอัตราภาษีสูงกว่าร้อยละ 20 ต้องลดลงไม่ให้สูงกว่าร้อยละ 20 ภายใน 5-8 ปี และลดลงเป็นร้อยละ 0-5 ภายในเวลาอีก 7 ปีต่อจากนั้น (2) กรณีเร่งลดภาษี (Fast Track) เป็นร้อยละ 0-5 ภายในเวลา 7 ปี ประกอบ

ด้วยสินค้าที่ระบุ 15 กลุ่ม และ (3) กรณียกเว้นชั่วคราว (Exclusive List) สำหรับประเทศสมาชิกที่ยังไม่พร้อมที่จะลดภาษีตาม 2 กรณีแรกมีสิทธิขอยกเว้นชั่วคราวเป็นเวลา 8 ปี (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคินและคณะ, 2542: 22)

“ภาษีศุลกากร” (Custom Duty หรือ Tariff) หมายถึง ภาษีที่เก็บจากสินค้าเข้าหรือสินค้าออก นอกจากนี้ อาจหมายถึงรายการที่แสดงพิกัดอัตราภาษีศุลกากรที่เก็บจากสินค้าเข้าชนิดต่างๆ การเก็บภาษีสินค้าเข้ามีมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 18 โดยมีวัตถุประสงค์ต่างๆ กัน ที่สำคัญได้แก่ การหารายได้เข้ารัฐ และการคุ้มครองอุตสาหกรรมหรือผู้ค้าภายในประเทศ ตามปกติการเก็บภาษีศุลกากรขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจของประเทศผู้จัดเก็บและภาวะเศรษฐกิจโลก ในระยะที่เศรษฐกิจเฟื่องฟู ภาษีศุลกากรจะมีความสำคัญลดน้อยลง แต่ในภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำ ประเทศต่างๆ จะหันมาใช้ภาษีศุลกากรเป็นเครื่องมือในการหารายได้หรือปกป้องการผลิตภายในประเทศมากขึ้น (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคินและคณะ, 2542: 275)

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (Association of South East Nations : ASEAN) หมายถึง สมาคมของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ที่ตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1967 ประกอบไปด้วย บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย เพื่อแสวงหาความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมสำหรับภูมิภาคนี้ ภายหลังได้ขยายการรับสมาชิกโดยรวม เวียดนาม กัมพูชา ลาว และพม่าไว้ด้วย (วิทยากร เชียงกูล, 2547: 16)

ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียนหรืออาฟต้า (ASEAN Free Trade Agreement : AFTA) หมายถึง การร่วมตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรีของกลุ่มประเทศอาเซียน ในปี ค.ศ. 1992

เพื่อดำเนินการยกเลิกภาษีสกุลการและข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศให้แกกันและกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก และใช้เป็นข้อต่อรองกับประเทศอื่นๆ ข้อตกลงนี้จะมีผลเต็มที่ในปี ค.ศ. 2008 (วิทยากร เชียงกูล, 2547: 16)

6. ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้จำกัดขอบเขตเฉพาะการศึกษาวิเคราะห์ในเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบของการลดอัตราภาษีสกุลการต่อการค้าสินค้า (ไม่รวมถึงผลกระทบต่อบริการและการลงทุน) ตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนทั้งข้อดีและข้อเสีย โดยศึกษาและวิเคราะห์ว่าการลดอัตราภาษีสกุลการดังกล่าวสอดคล้องและเป็นไปตามหลักการ แนวความคิดทางทฤษฎี หลักและระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือไม่ และทำข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลดอัตราภาษีสกุลการซึ่งเป็นสาระสำคัญในการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี ก่อนที่รัฐบาลไทยจะทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศคู่เจรจาต่างๆต่อไปในอนาคต

7. วิธีการศึกษาวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย (เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย) การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล) ของการวิจัยนี้ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การศึกษาวิจัยจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ของนักวิชาการ เจ้าหน้าที่ และผู้ที่เป็นที่ยอมรับเชื่อถือได้ (Authority) หลังจากนั้น ได้สกัดเอาข้อมูลสำคัญหรือนำผลที่ได้มาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ในเชิงทฤษฎี ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัยโดยใช้ภาษาไทยเป็นหลัก

ตามที่กล่าวในหัวข้อขอบเขตของการวิจัย การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ในเชิงทฤษฎี เกี่ยวกับผลกระทบของการลดอัตราภาษีสกุลการตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนว่าการลดอัตราภาษีสกุลการดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการ แนวความคิดทางทฤษฎี หลักและระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือไม่ และทำข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลดอัตราภาษีสกุลการในการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีของประเทศไทยต่อไปในอนาคต ดังนั้น การศึกษาวิจัยโดยการศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ได้ดำเนินการตามขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

- (1) ในส่วนของการศึกษาผลกระทบของการลดอัตราภาษีสกุลการตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนตรวจสอบงานวรรณกรรมที่มีความเชื่อมโยงกัน และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางด้านกฎหมายภาษีของประเทศไทยกับประเทศต่างๆในอาเซียน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาในเชิงลึกในประเด็นข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนที่ประเทศไทยได้ทำกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆด้วยการลดอัตราภาษีสกุลการระหว่างกัน รวมทั้งศึกษากฎหมายตลอดจนหลักการ แนวความคิดทางทฤษฎี หลักและระบบกฎหมายที่อยู่เบื้องหลังกฎหมายและข้อตกลงเกี่ยวกับเขตการค้าเสรีอาเซียนและการลดอัตราภาษีสกุลการ ซึ่งได้แก่รัฐธรรมนูญ นโยบายเศรษฐกิจ-มหภาค แนวความคิดและวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษี หลักการจัดเก็บภาษีที่ดี หลักการและหลักความร่วมมือทางกฎหมายภาษี

อาการระหว่างประเทศ หลักการจัดเก็บภาษีศุลกากร หลักการการค้าระหว่างประเทศ ทฤษฎีเบื้องต้นหลังเขตการค้าเสรี หลักการและวัตถุประสงค์ของข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน ประชาคมอาเซียน กฎบัตรอาเซียน และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การวิจัยในส่วนนี้ที่เป็นการวิจัยจากเอกสาร ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Compilation) จากเอกสารทางกฎหมายภาษีและเอกสารทางด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องมาศึกษาทบทวนตรวจสอบ ซึ่งได้แก่ วัตถุประสงค์แห่งกฎหมาย (รัฐธรรมนูญและกฎหมายเกี่ยวกับภาษีศุลกากรทั้งกฎหมายแม่บทและกฎหมายลำดับรอง) เนื้อหาพื้นฐานในแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง (กฎหมายภาษีและความร่วมมือทางเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ) หลักการและแนวความคิดทางทฤษฎี ข้อคิด-ข้อเขียน สถิติที่ปรากฏอยู่ในหนังสือตำรา พจนานุกรม คู่มือวารสาร จุลสาร เอกสารทางราชการ รายงานผลการวิจัย สิ่งพิมพ์อื่นๆ และใน internet

การวิจัยในส่วนนี้ที่เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์นักวิชาการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหาข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ของผู้ที่เป็นที่ยอมรับเชื่อถือได้ในสาขาที่เกี่ยวข้องที่ตีพิมพ์ในหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ต่างๆ

หนังสือตำราสิ่งพิมพ์ต่างๆและคำสัมภาษณ์ของนักวิชาการช่วยทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลและทราบถึงเนื้อหาพื้นฐานในแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยรวมทั้งหลักการและแนวความคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ในขณะที่หนังสือตำราสิ่งพิมพ์ต่างๆและคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ นอกจากช่วยทำให้ผู้วิจัยทราบถึงเนื้อหาพื้นฐาน หลักการ แนวความคิดทางทฤษฎี หลักและระบบกฎหมายที่

เกี่ยวข้องแล้ว ยังช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลและทราบถึงแนววิธปฏิบัติของทางราชการอีกด้วย

- (2) ในส่วนของการวิเคราะห์ผลกระทบของการลดอัตราภาษีศุลกากรตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนตรวจสอบงานวรรณกรรมและการสัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน และการลดอัตราภาษีศุลกากรตามข้อตกลงดังกล่าวรวมทั้งประเด็นหลักการ แนวความคิดทางทฤษฎี หลักและระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้วิจัยได้สกัดเอาข้อมูลสำคัญที่ได้จากการศึกษาวรรณกรรมและการสัมภาษณ์มาใช้เพื่อช่วยในการวิเคราะห์และในการอภิปรายทั้งในแง่โต้แย้งคัดค้าน (Argument against) และโต้แย้งสนับสนุน (Argument for) เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งดังต่อไปนี้
- (ก) ผลของการวิจัยในการหาคำตอบว่าการลดอัตราภาษีศุลกากรตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (ในส่วนที่เกี่ยวกับการค้าสินค้า) มีข้อดีและข้อเสียสอดคล้องและเป็นไปตามหลักการ แนวความคิดทางทฤษฎี หลักและระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือไม่
- (ข) องค์ความรู้ที่นำไปใช้ในการทำข้อเสนอแนะเพื่อสนับสนุนข้อดีและแก้ไขผลกระทบอันเกิดจากข้อเสียของการลดอัตราภาษีศุลกากรดังกล่าว
- (3) ในส่วนของการทำข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยได้ทำข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการลดอัตราภาษีศุลกากรในการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี (ในส่วนที่เกี่ยวกับการค้าสินค้า) ของไทยหรือของอาเซียนที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกอยู่กับประเทศคู่เจรจาต่างๆในอนาคต

กล่าวโดยสรุป การวิจัยในส่วน (2) และ (3) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลสำคัญที่สกัดได้จากการศึกษาเอกสารทางกฎหมายภาษีและเอกสารทางด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ และที่ได้จากการสัมภาษณ์มาใช้เป็นเครื่องมือหรือวิธีการ (Approach) ในการให้เหตุผลในเชิงตรรกศาสตร์ (Logical Reasoning) และให้เหตุผลในทางกฎหมาย (Legal Reasoning) ในการวิเคราะห์และช่วยในการอภิปรายทั้งในแง่โต้แย้งคัดค้านและกล่าวอ้างสนับสนุนข้อดีและข้อเสียการลดอัตราภาษีศุลกากรตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (ในส่วนที่เกี่ยวกับการค้าสินค้า) เพื่อให้ได้มาซึ่งผลของการวิจัยที่เป็นความรู้ที่นำมาใช้ในการทำข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาอันเป็นหัวข้อของงานวิจัย แต่ไม่มีการนำวิธีการวิเคราะห์ในเชิงคณิตศาสตร์ ทางสาขาเศรษฐศาสตร์ (Mathematical Analysis) มาเป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้มี 4 ประการ คือ

- (1) การวิจัยจะนำมาซึ่งองค์ความรู้และข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางด้านนโยบายภาษีที่มีผลกระทบต่อและเกี่ยวข้องการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคเอเชีย ซึ่งถือเป็นความร่วมมือทางด้านกฎหมายภาษีระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่างๆในภูมิภาคเอเชียด้วย โดยเฉพาะการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีซึ่งรวมถึงเขตการค้าเสรีอาเซียน
- (2) ผู้วิจัยจะนำผลการวิจัยเกี่ยวกับการลดภาษีศุลกากรตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (ในส่วนที่เกี่ยวกับการค้าสินค้า)

ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในวิชากฎหมายภาษีอากรชั้นสูงและกฎหมายการค้าชั้นสูงในการศึกษาระดับปริญญาโท

- (3) หากหน่วยงานของทางราชการได้เห็นความสำคัญของงานวิจัยนี้ และได้นำข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงหรือปฏิรูประบบนโยบายภาษีของรัฐบาล รวมทั้งนำไปออกเป็นมาตรการทางกฎหมายหรือนำไปปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่มีผลบังคับใช้อยู่แล้วในปัจจุบัน จะถือเป็นการนำเอางานวิจัยไปใช้ในทางปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม หรือเป็นการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและสังคมโดยรวม
- (4) การวิจัยนี้น่าจะเป็นตัวอย่างที่ดีเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์วิจัยศาสตร์ที่มีความเชื่อมโยงกัน หรือบูรณาการ (Integration) ระหว่างเศรษฐศาสตร์การค้าระหว่างประเทศ (International Trade Economics) กับกฎหมายภาษีศุลกากร (Tariff Law)

9. การวิเคราะห์ การอภิปรายผลและสรุปผลการวิจัย

9.1 ผลกระทบด้านบวกของการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน

การวิจัยพบว่า ผลกระทบด้านบวกที่สำคัญของการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนมีหลายประการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

- 9.1.1 การลดอัตราภาษีศุลกากรตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน ช่วยให้บรรลุมัตถุประสงค์บางประการของการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาค เพราะการลดอัตราภาษีศุลกากรดังกล่าวทำให้เกิดการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นและสร้างความเจริญ

เติบโตทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ เนื่องจากการลดอัตราภาษีดังกล่าวทำให้สินค้าทุนและวัตถุดิบที่นำเข้ามาเพื่อใช้ในการผลิตมีราคาถูก ซึ่งช่วยลดต้นทุนการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกและทำให้ภาคอุตสาหกรรมการผลิตขยายตัว

- 9.1.2 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนสนับสนุนหลักความร่วมมือระหว่างนานาชาติ เนื่องจากข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียนถือเป็นความร่วมมือในการสร้างความปรองดองในการจัดเก็บภาษีระหว่างประเทศต่างๆในภูมิภาคอาเซียน
- 9.1.3 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนสนับสนุนหลักความแน่นอนชัดเจนของภาษีที่ต้องการให้โครงสร้างของภาษีมีความแน่นอนชัดเจน, ลักษณะแต่ละคนมีภาระที่จะต้องจ่ายควรที่จะแน่นอนชัดเจนสามารถพยากรณ์ผลลัพธ์ล่วงหน้าได้ เนื่องจากได้มีการออกประกาศกระทรวงการคลังเรื่องการลดอัตราอากรขาเข้าสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียนและสำหรับสินค้าที่มีถิ่นกำเนิดจากอาเซียน ซึ่งทำให้กรมศุลกากรและผู้นำเข้าสินค้าสามารถมองเห็นผลลัพธ์ในการเสียภาษี หรือทำให้กรมศุลกากรและผู้นำเข้าสินค้ามีความชัดเจนในการคำนวณภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าที่นำเข้าจากอาเซียน ซึ่งแตกต่างจากคำนวณภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าที่นำเข้าจากประเทศนอกกลุ่มอาเซียน ที่ต้องคำนวณตามอัตราอากรที่กำหนดไว้ในพิกัดอัตราศุลกากรท้ายพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร
- 9.1.4 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนสนับสนุนหลักความ

ประหยัดหรือหลักความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี ที่ต้องการให้มีต้นทุนที่ต่ำในการบริหารจัดการเก็บภาษีของเจ้าหน้าที่และไม่ต้องทำให้ผู้เสียภาษีทำการหลบหลีกและหนีภาษี เนื่องจากอัตราอากรขาเข้าสำหรับสินค้าที่มีถิ่นกำเนิดจากอาเซียนในบัญชีลดภาษีที่ได้ปรับลดลงเหลือร้อยละ 0 (หรือไม่มีการจัดเก็บภาษี) และในบัญชีอ่อนไหวเหลืออัตราภาษีสุดท้ายที่ร้อยละ 5 ย่อมที่จะลดแรงจูงใจของผู้นำเข้าในการหลบหลีกและหนีภาษีศุลกากร เมื่อไม่มีการหลบหลีกและหนีภาษีหรือเมื่อการหลบหลีกและหนีภาษีลดน้อยลง ค่าใช้จ่ายในการต่อต้านและตรวจจับการหลบหลีกและหนีภาษีของรัฐบาลหรือต้นทุนในการบริหารจัดการเก็บภาษีของรัฐบาลย่อมลดน้อยลง

9.1.5 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียนสนับสนุนหลักความเป็นกลางในทางเศรษฐกิจของภาษีหรือหลักการส่งเสริมประสิทธิภาพในทางเศรษฐกิจที่ต้องการลดการบิดเบือนของภาษีต่อการตัดสินใจในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประชาชน โดยให้ภาษีมีผลกระทบต่อต้นทุนในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประชาชนน้อยที่สุด เพราะการปรับลดอัตราอากรขาเข้าสำหรับสินค้าที่มีถิ่นกำเนิดจากอาเซียนในบัญชีลดภาษีลงเหลือร้อยละ 0 (หรือไม่มีการจัดเก็บภาษี) และในบัญชีอ่อนไหวเหลืออัตราภาษีสุดท้ายที่ร้อยละ 5 ย่อมลดการบิดเบือนของภาษีต่อการตัดสินใจของประชาชนในการซื้อสินค้าที่นำเข้าจากภูมิภาคอาเซียน เนื่องจากต้นทุนในการซื้อสินค้าของประชาชนไม่สูง นอกจากนี้ การปรับลด

อัตราอากรขาเข้าดังกล่าวจึงทำให้ผู้ประกอบการชาวไทยนำเข้าสินค้าทุน วัตถุดิบ และสินค้า กึ่งสำเร็จรูปเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ ต่อการลงทุนผลิตสินค้าเพื่อขายในตลาด ภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ เพราะ ต้นทุนในการผลิตสินค้าลดลง

- 9.1.6 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขต การค้าเสรีอาเซียนสนับสนุนหลักความเป็น ธรรมในทางกฎหมายภาษีอากรระหว่าง ประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับภาษีศุลกากรที่จัด เก็บจากการบริโภคสินค้าที่นำเข้าจากต่าง ประเทศ กล่าวคือ การแบกรับภาระภาษี ศุลกากรควรตกอยู่กับประชาชนผู้บริโภคใน ประเทศที่นำเข้า หรือไม่ควรผลักภาระ อากรขาเข้าออกไปยังประเทศผู้ส่งออก การ ลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้า เสรีอาเซียนเหลือร้อยละ 0 ทำให้ไม่มีการ จัดเก็บภาษีศุลกากรจากการนำเข้าสินค้า จากอาเซียน และเมื่อไม่มีการรวบรวมภาษี ศุลกากรเข้ากับราคาสินค้านำเข้า ราคา สินค้านำเข้าก็จะไม่สูงขึ้นซึ่งจะจูงใจให้ ประชาชนในประเทศที่นำเข้าบริโภคสินค้านั้น ชาวต่างชาติในประเทศอาเซียนซึ่ง เป็นผู้ส่งออกก็ต้องขายสินค้าในราคาต่ำ ลง จึงไม่เกิดมีการผลักภาระภาษีที่เก็บ จากสินค้านำเข้าออกไปสู่ประเทศที่ส่งออก เช่นนี้ การลดอัตราอากรขาเข้าดังกล่าวจึง ไม่ขัดกับหลักความเป็นธรรมในทาง กฎหมายภาษีอากรระหว่างประเทศ
- 9.1.7 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขต การค้าเสรีอาเซียนส่งเสริมหลักความมี ประสิทธิภาพหรือหลักความเป็นกลางใน ทางกฎหมายภาษีอากรระหว่างประเทศ ที่ ไม่ต้องการให้ภาษีอากรขัดขวางต่อการ

เคลื่อนย้ายสินค้าระหว่างประเทศ หรือภาษี อากรต้องไม่มีผลกระทบต่อการค้าสินใจใน การเลือกลงทุน ณ ที่แห่งใด เนื่องจากการ ลดอัตราอากรขาเข้าเหลือร้อยละ 0 ทำให้ สินค้าและวัตถุดิบในการผลิตสินค้าที่นำเข้า จากอาเซียนมีราคาถูกเพราะไม่มีการ บวกรวมภาษีศุลกากรเข้าไปในราคาสินค้า และวัตถุดิบที่นำเข้า ส่งผลให้มีการเคลื่อน ย้ายสินค้าและวัตถุดิบในอาเซียนเพิ่มมาก ขึ้น และลดผลกระทบต่อการค้าสินใจใน การเลือกลงทุนในภูมิภาคอาเซียน เนื่องจาก ไม่ว่าจะลงทุนในประเทศใดๆในอาเซียน สินค้าในบัญชีลดภาษีจะมีราคาเดียวกัน

- 9.1.8 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขต การค้าเสรีอาเซียนสอดคล้องกับหลักความ ร่วมมือทางกฎหมายภาษีอากรระหว่าง ประเทศ เพราะการลดอัตราอากรขาเข้า ดังกล่าวเกิดมาจากการทำข้อตกลงระหว่าง ประเทศในอาเซียนที่ต้องการให้ประเทศ สมาชิกอาเซียนร่วมมือกันในการใช้ กฎเกณฑ์ทางด้านอัตราอากรขาเข้าที่เป็น อันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งทำให้การจัดเก็บภาษี อากรระหว่างประเทศในอาเซียนมีความ เป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ
- 9.1.9 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้า เสรีอาเซียนเหลือร้อยละ 0 ช่วยให้บรรลุ วัตถุประสงค์ในการใช้ภาษีศุลกากรเพื่อเป็น เครื่องมือในการแก้ไขภาวะสังคม เนื่อง จาก การลดอัตราภาษีดังกล่าวช่วยให้มีการนำเข้า สินค้าที่มีความจำเป็นต่อการบริโภคจาก ประเทศในอาเซียนในราคาที่ถูกลง
- 9.1.10 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้า เสรีอาเซียนเหลือร้อยละ 0 ช่วยให้บรรลุ วัตถุประสงค์ในการใช้ภาษีศุลกากรเพื่อเป็น

เครื่องมือที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาและต้นทุนในการผลิตสินค้า เนื่องจากการไม่บวกรวมภาษีศุลกากรเข้าไปในราคาสินค้านำเข้าทำให้มีการนำเขาสินค้าทุน วัตถุดิบ และสินค้าสำเร็จรูปเพิ่มมากขึ้น ช่วยให้การผลิตขยายตัวและลดต้นทุนในการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายทั้งในและนอกประเทศ

- 9.1.11 กฎหมายภาษีศุลกากรเป็นกฎหมายที่เป็นพลวัตไม่สามารถหยุดนิ่งอยู่กับที่ได้ กฎหมายภาษีศุลกากรจะต้องถูกปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้ก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและการค้าของโลกที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามพันธกรณีที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศที่ได้ผูกพันไว้ ผู้วิจัยเห็นว่าการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนถือเป็นการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภาษีศุลกากรเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการค้าของโลกตามพันธกรณีระหว่างประเทศ การปรับลดอัตราอากรขาเข้าดังกล่าวจึงช่วยให้กฎหมายภาษีศุลกากรของไทยมีวิวัฒนาการก้าวทันต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการค้าของโลก
- 9.1.12 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนช่วยลดผลกระทบในเชิงประปักษ์ของการจัดเก็บภาษีศุลกากร กล่าวคือ การจัดเก็บภาษีศุลกากรส่งผลกระทบต่อสินค้าที่นำเข้ามีราคาสูงขึ้น ซึ่งภาระภาษีศุลกากรอยู่กับผู้บริโภคสินค้าที่นำเข้า แต่เมื่อมีการลดอัตราอากรขาเข้าเหลือร้อยละ 0 สำหรับสินค้านำเข้าจากประเทศใน

ภูมิภาคอาเซียน ผลกระทบด้านราคาของสินค้านำเข้าต่อผู้บริโภคจึงลดลง การจัดเก็บภาษีศุลกากรทำให้สินค้าที่นำเข้ามีราคาสูงขึ้นซึ่งส่งผลกระทบต่อปริมาณการบริโภคสินค้าชนิดนั้น และจะเกิดความเสียหายได้ถ้าสินค้านั้นมีความจำเป็นต่อการบริโภคของประชาชน แต่เมื่อมีการลดอัตราอากรขาเข้าเหลือร้อยละ 0 ย่อมทำให้สินค้าที่นำเข้าจากประเทศในอาเซียนมีราคาต่ำลง ปริมาณการบริโภคสินค้านั้นย่อมมีมากขึ้นและผลกระทบด้านการบริโภคมลลดลง

- 9.1.13 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนจะทำให้การกระทำ ความผิดทางศุลกากรลดน้อยลงลง เนื่องจากผู้นำเข้าสินค้าจากประเทศในภูมิภาคอาเซียนไม่ต้องเสียอากรขาเข้าหรือเสียภาษีศุลกากรน้อยลง
- 9.1.14 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนสอดคล้องกับระบบภาษีศุลกากรที่กำหนดขึ้นเป็นพิเศษ เช่น สินค้าผ่านแดน คลังสินค้าทัณฑ์บน การอนุญาตให้นำเข้าชั่วคราว สภาพศุลกากร เขตการค้าเสรี และย่านอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก เพราะการลดอัตราอากรขาเข้าทำให้ผู้นำเข้าสินค้าจากประเทศในภูมิภาคอาเซียนไม่ต้องเสียอากรขาเข้าหรือเสียภาษีศุลกากรน้อยลง
- 9.1.15 กรมศุลกากรมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ คือ การจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมจากสินค้านำเข้า-ส่งออก สนับสนุนและส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนเพิ่มบทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรในการ

- สนับสนุนและส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เนื่องจากการไม่จัดเก็บหรือจัดเก็บอากรขาเข้าที่ต่ำลงทำให้สินค้าจากประเทศในภูมิภาคอาเซียนมีราคาถูกลง ส่งผลให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้าในอาเซียนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งช่วยเพิ่มการผลิตสินค้าในประเทศ และทำให้การค้าสินค้าระหว่างประเทศขยายตัว
- 9.1.16 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนช่วยขจัดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในกรมศุลกากร เนื่องจากเมื่อผู้นำเข้าสินค้าจากอาเซียนไม่ต้องเสียอากรขาเข้าหรือเสียในอัตราที่ต่ำ แรงจูงใจให้ผู้นำเข้าหาทางทุจริตเพื่อติดสินบนเจ้าหน้าที่เพื่อหนีภาษีย่อมลดลง และสร้างความโปร่งใสในกรมศุลกากร บทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรที่โปร่งใสมลดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศ
- 9.1.17 การลดอัตราภาษีศุลกากรตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนช่วยลดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศต่างๆในภูมิภาคอาเซียน ดังนี้
- (1) การค้าระหว่างประเทศมีประโยชน์หลายประการ แม้มีข้อโต้แย้งว่าการค้าระหว่างประเทศมีข้อเสีย แต่ข้อโต้แย้งถูกหักล้างได้ด้วยเหตุผลที่ว่าประเทศที่ทำการค้าได้ประโยชน์จากการซื้อขายสินค้าที่ผลิตจากหลายๆประเทศมากกว่าข้อเสีย และประเทศต่างๆมีมาตรการในการแก้ไขข้อเสีย
 - (2) แม้รัฐบาลจะมีมาตรการในการแก้ไขข้อเสียของการค้าระหว่างประเทศ การค้าระหว่างประเทศยังพบอุปสรรคที่สำคัญ คือ การใช้มาตรการทางภาษีอากรเพื่อเป็นรายได้ของรัฐและเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ และการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร
- (3) มาตรการทางภาษีอากรและการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่เพิ่มต้นทุนให้แก่ผู้นำเข้าและส่งออกสินค้า เนื่องจากอัตราอากรขาเข้าเป็นต้นทุนแฝงมากับปัจจัยการผลิตเพื่อส่งออก และอัตราอากรขาเข้าที่สูงจูงใจให้ผู้นำเข้าบางกลุ่มให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่หรือร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ทำการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อการไม่จ่ายอากรขาเข้าหรือจ่ายในอัตราที่ไม่ถูกต้อง
- (4) นอกจากการปฏิรูปกรมศุลกากรแล้ว มาตรการที่ช่วยลดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศ คือ ระเบียบการค้าโลกใหม่ และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ โดย (ก) กำหนดให้ใช้อัตราอากรขาเข้าที่ต่ำลงเพื่อลดแรงจูงใจในการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ และ (ข) กำหนดให้การค้าระหว่างประเทศที่อยู่ในกลุ่มเศรษฐกิจมีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยการยกเลิกการกีดกันในทางการค้าต่างๆซึ่งรวมถึงการยกเลิกภาษีศุลกากรหรือลดอัตราภาษีเพื่อลดต้นทุนให้แก่ผู้ประกอบการ
- 9.1.18 การลดอัตราภาษีศุลกากรตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของประชาคมอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและกฎบัตรอาเซียน เพราะการลดอัตราภาษีศุลกากรดังกล่าวถือเป็นความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนและยังนำมาซึ่งสิ่งดังต่อไปนี้
- (1) ทำให้มีการค้าขายสินค้าภายในอาเซียนอย่างเสรีมากขึ้น เพราะการกีดกันทางการค้าลดน้อยลง

- (2) เพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางการค้าสินค้าของประเทศสมาชิกอาเซียน เนื่องจากการลดอัตราภาษีดังกล่าวทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกลดลง และ
- (3) ทำให้สินค้านำเข้าจากอาเซียนมีราคาต่ำลง ซึ่งทำให้ผู้บริโภคได้ประโยชน์จากสินค้าอุปโภคบริโภคที่มีคุณภาพและรูปแบบที่หลากหลายในราคาที่ถูกลง

9.2 ผลกระทบด้านลบของการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน

การวิจัยพบว่า ผลกระทบด้านลบที่สำคัญของการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนมีหลายประการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

- 9.2.1 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนไม่ส่งเสริมต่อการดำเนินนโยบายการคลังสาธารณะทางด้านภาษี เพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ระหว่างประชาชน เนื่องจากสินค้าที่ได้รับการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนมีหลายรายการและหลายประเภท ซึ่งเป็นสินค้าที่ทั้งกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและผู้มีรายได้สูงสามารถเลือกบริโภคได้ การที่ผู้มีรายได้สูงสามารถบริโภคสินค้านำเข้าที่มีราคาถูกลง ปริมาณเงินในมือของผู้มีรายได้สูงย่อมจะลดลงไม่มาก ซึ่งขัดแย้งกับการดำเนินนโยบายการคลังสาธารณะทางด้านภาษีเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ระหว่างประชาชน ที่ต้องการลดจำนวนเงินของผู้มีรายได้สูง
- 9.2.2 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนไม่ส่งเสริมต่อการดำเนินนโยบายการคลังสาธารณะทางด้านหนี้สาธารณะของรัฐบาล เนื่องจากการลด

อัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนทำให้สินค้านำเข้ามีราคาถูกลง ซึ่งทำให้คนไทยสามารถเลือกบริโภคสินค้านำเข้าได้อย่างหลากหลายมากขึ้น การบริโภคสินค้าที่เพิ่มมากขึ้นจะทำให้ประชาชนเหลือเงินออมน้อยลงหรือไม่มีเงินออม ซึ่งขัดแย้งกับมาตรการส่งเสริมการออมของรัฐบาลที่ต้องการให้ประชาชนมีเงินออมเพื่อให้รัฐบาลสามารถก่อหนี้สาธารณะ โดยการกู้ยืมเงินจากประชาชนได้ในเวลาที่รายจ่ายสาธารณะสูงกว่ารายได้จากการจัดเก็บภาษี

- 9.2.3 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักในการจัดเก็บภาษีอากร เนื่องจากการลดอัตราภาษีศุลกากรดังกล่าวทำให้รัฐบาลหาเงินจากการจัดเก็บภาษีศุลกากรเพื่อนำมาใช้จ่ายสาธารณะได้น้อยลง

- 9.2.4 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศขณะที่อยู่ในภาวะเงินเฟ้อได้ เนื่องจากเมื่อผู้นำเข้าเสียอากรขาเข้าที่ลดลงหรือไม่เสียอากรขาเข้าสำหรับสินค้านำเข้าจากอาเซียน ผู้นำเข้าก็ไม่ต้องบวกรวมภาษีศุลกากรหรือบวกรวมภาษีศุลกากรที่ต่ำลงเข้าไปกับราคาสินค้าที่นำเข้าเพื่อนำไปขายให้แก่ประชาชน เมื่อประชาชนบริโภคสินค้าที่มีราคาถูกลง ปริมาณเงินในมือของประชาชนก็จะลดลงไม่มาก เช่นนี้ การลดอัตราอากรขาเข้าดังกล่าวจึงไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาเงินเฟ้อที่ต้องการให้มีการลดอำนาจซื้อของประชาชน

- 9.2.5 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมการนำเข้าสินค้าเพื่อการคุ้มครองอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าภายในประเทศ และเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายทางธุรกิจ เนื่องจากเมื่อผู้นำเข้าเสียอากรขาเข้าที่ลดลงหรือไม่เสียอากรขาเข้าสำหรับสินค้าที่นำเข้าจากอาเซียน ผู้นำเข้าก็ไม่ต้องบวกรวมภาษีศุลกากรหรือบวกรวมภาษีศุลกากรที่ต่ำลงเข้าไปกับราคาสินค้าที่นำเข้าเพื่อนำไปขายให้แก่ประชาชน เมื่อประชาชนบริโภคสินค้านำเข้าที่มีราคาถูกลง ประชาชนอาจไม่เลือกบริโภคสินค้าชนิดเดียวกันที่ผลิตได้ภายในประเทศที่มีราคาสูงกว่า เช่นนี้ การลดอัตราอากรขาเข้าดังกล่าวจึงไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือเพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าภายในประเทศ และใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายทางธุรกิจที่ต้องการกำหนดอัตราภาษีศุลกากรสำหรับสินค้านำเข้าให้สูง เพื่อช่วยเหลืออุตสาหกรรมภายในประเทศ
- 9.2.6 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการชำระหนี้สินของรัฐ เนื่องจากเมื่อรัฐบาลปรับลดอัตราอากรขาเข้าดังกล่าวรายได้ของรัฐบาลจากการจัดเก็บภาษีเพื่อนำไปชำระหนี้เงินกู้ยืมย่อมลดน้อยลง
- 9.2.7 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนไม่สอดคล้องกับหลักความประหยัดในการจัดเก็บภาษีหรือหลักความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีที่ต้องการให้มีต้นทุนในการจัดเก็บภาษีและค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีที่ต่ำ โดยการลดความยากและความซับซ้อน

ของกฎหมายภาษี อย่างไรก็ตาม การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนน่าจะขัดกับความต้องการดังกล่าว เนื่องจากประกาศกระทรวงการคลังที่ออกมาเพื่อให้มีการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนและตามความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียนทำให้กฎหมายภาษีศุลกากรมีความซับซ้อนมากขึ้น เพราะประกาศดังกล่าวเพิ่มกฎเกณฑ์ในการคำนวณภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าที่นำเข้าจากอาเซียนให้แตกต่างไปจากคำนวณภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าที่นำเข้าจากประเทศนอกกลุ่มอาเซียน ที่ต้องคำนวณตามอัตราอากรที่กำหนดไว้ในพิกัดอัตราศุลกากรท้ายพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร นอกจากนี้ ประกาศกรมศุลกากรที่ออกตามความในประกาศกระทรวงการคลัง ได้กำหนดระเบียบหลักเกณฑ์และพิธีการรวมทั้งเอกสารและแบบฟอร์มที่ผู้นำเข้าสินค้าจากอาเซียนต้องปฏิบัติ มีรายละเอียดค่อนข้างมาก ทำให้กฎหมายภาษีศุลกากรเพิ่มความซับซ้อนและปฏิบัติยากขึ้นไปอีก

- 9.2.8 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียนไม่สนับสนุนหลักความพอเพียงหรือหลักอำนวยรายได้ให้แก่รัฐบาล เนื่องจากเมื่อรัฐบาลปรับลดอัตราอากรขาเข้าดังกล่าวแล้ว รายได้ของรัฐบาลจากการจัดเก็บอากรขาเข้าเพื่อนำมาเป็นทุนอุดหนุนรายจ่ายสาธารณะและนำไปชำระหนี้เงินกู้ยืมลดน้อยลง รัฐบาลอาจจำเป็นต้องขึ้นอัตราภาษีชนิดอื่นๆเพื่อหารายได้ทดแทน

นอกจากนี้ แม้การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนช่วยให้ต้นทุนการผลิตสินค้าลดลงและทำให้การผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้น แต่ในปัจจุบัน กรมศุลกากรจัดเก็บอากรขาออกจากสินค้าส่งออกเพียง 2 ประเภท ได้แก่ ไม้และหนังสือ ดั้งนี้ รายได้จากการเก็บภาษีศุลกากรจากการส่งออกสินค้านำเข้ามีน้อย การลดอัตราอากรขาเข้าดังกล่าวจึงขัดกับหลักอำนาจรายได้

9.2.9 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียนไม่สนับสนุนหลักความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีในแนวตั้งที่ต้องการให้กลุ่มผู้มีรายได้สูงแบกรับภาระภาษีสูงกว่ากลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ เนื่องจากสินค้าที่มีถิ่นกำเนิดจากอาเซียนที่ได้รับการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนเหลือร้อยละ 0 เป็นสินค้าที่ทั้งกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำและกลุ่มผู้มีรายได้สูงบริโภค เช่นนี้ เมื่อประชาชนทั้งสองกลุ่มแม้มีรายได้แตกต่างกันแต่ถ้าบริโภคสินค้าชนิดเดียวกันในราคาเท่ากันจะแบกรับภาระภาษีศุลกากรเท่ากัน คือ ร้อยละ 0 ซึ่งขัดกับหลักการดังกล่าว

9.2.10 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนไม่สนับสนุนหลักความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีในแนวนอนที่ต้องการให้บุคคลที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกันถูกจัดเก็บภาษีเท่ากันด้วย เพราะกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำและกลุ่มผู้มีรายได้สูงอยู่ในสถานการณ์ที่มีรายได้แตกต่างกันแต่แบกรับภาระภาษีศุลกากรเท่ากัน คือ อัตราร้อยละ 0 ถ้าบริโภคสินค้าชนิดเดียวกันในราคาเท่ากัน

9.2.11 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนไม่สนับสนุนหลักความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ครั้งใหม่ เนื่องจากเมื่อรัฐบาลปรับลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน ทั้งกลุ่มคนรวยและกลุ่มคนจนสามารถบริโภคสินค้านำเข้าที่มีราคาถูกลงได้ เช่นนี้ เงินในมือของคนรวยย่อมจะลดลงไม่มาก การปรับลดอัตราภาษีดังกล่าวจึงไม่สนับสนุนหลักการดังกล่าวที่ต้องการลดความแตกต่างด้านรายได้ระหว่างประชาชนโดยใช้ระบบภาษีดึงเงินจากคนรวยให้มาก

9.2.12 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียนไม่สอดคล้องกับความหมาย ลักษณะและขอบเขตของภาษีศุลกากรและวัตถุประสงค์บางประการของภาษีศุลกากร ดังนี้

- (1) ภาษีศุลกากร หมายถึง ภาษีที่จัดเก็บจากการค้าขายสินค้าระหว่างประเทศ การลดอัตราอากรขาเข้าเหลือร้อยละ 0 จึงไม่สอดคล้องกับความหมายดังกล่าว เพราะการลดอัตราภาษีดังกล่าวทำให้ไม่มีการจัดเก็บภาษีจากการนำเข้าสินค้าจากประเทศในภูมิภาคอาเซียน และการที่รัฐบาลไม่จัดเก็บภาษีจากการนำเข้าสินค้าดังกล่าว ทำให้รายได้ของรัฐบาลลดลง ซึ่งขัดกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้ภาษีศุลกากรเป็นแหล่งรายได้ของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม การลดอัตราอากรขาเข้าดังกล่าวถือเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีศุลกากร ซึ่งเป็นผลจากการที่ไทยต้องปฏิบัติตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนและความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน ซึ่งส่งผลให้รายได้จากการเก็บภาษีศุลกากรลดลง

- (2) การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนไม่สอดคล้องกับลักษณะและขอบเขตของภาษีศุลกากร เนื่องจากอากรขาเข้าเป็นภาษีที่เก็บจากสินค้าที่ผลิตในต่างประเทศ แต่การลดอัตราอากรขาเข้าเหลือร้อยละ 0 ทำให้ไม่มีการจัดเก็บภาษีจากสินค้าที่ผลิตและนำเข้าจากประเทศในภูมิภาคอาเซียน
- (3) การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้ภาษีศุลกากรเป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพภายนอกของระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากหากไทยประสบปัญหาดุลการค้าและดุลการชำระเงินกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนในอนาคต การลดอัตราอากรขาเข้าดังกล่าวจะไม่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เพราะการลดอัตราอากรขาเข้าจะส่งผลให้สินค้าฟุ่มเฟือยที่นำเข้าจากประเทศในอาเซียนมีราคาถูก ซึ่งไม่อาจลดปริมาณการนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยจากประเทศในอาเซียนลงได้
- (4) การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้ภาษีศุลกากรเป็นเครื่องมือในการคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ เนื่องจากเมื่อรัฐบาลปรับลดอัตราอากรขาเข้าดังกล่าว สินค้านำเข้าจากประเทศในอาเซียนจะมีราคาถูก ประชาชนอาจจะไม่เลือกบริโภคสินค้าชนิดเดียวกันที่ผลิตได้ภายในประเทศที่มีราคาสูงกว่า ทำให้สินค้าที่ผลิตได้ภายในประเทศมีปริมาณการผลิตลดลง และไม่สร้างผลกำไรให้แก่ผู้ประกอบการภายในประเทศ
- (5) แม้ว่าการลดอัตราอากรขาเข้าเหลือร้อยละ 0 ช่วยให้มีการนำเข้าสินค้าที่มีความจำเป็นต่อการบริโภคจากประเทศในอาเซียนในราคาที่ถูกลงมากขึ้น ซึ่งถือเป็นข้อดีในการใช้ภาษีศุลกากรเป็นเครื่องมือในการแก้ไขภาวะสังคม อย่างไรก็ตาม การลดอัตราอากรขาเข้าดังกล่าวจะไม่ช่วยแก้ไขภาวะสังคมในด้านการใช้ภาษีศุลกากรเป็นเครื่องมือเพื่อควบคุมปริมาณการนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยจากต่างประเทศเพื่อไม่ให้ประชาชนใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เนื่องจากการลดอัตราอากรขาเข้าดังกล่าวจะส่งผลให้มีการนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยจากประเทศในอาเซียนซึ่งมีราคาที่ถูกลงมากขึ้น ทำนองเดียวกับที่กล่าวใน (3) ข้างต้น
- (6) แม้การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนจะช่วยให้อภิมหาภาษีศุลกากรก้าวทันต่อสภาพทางเศรษฐกิจและการค้าของโลกที่ต้องการเปิดเสรี แต่การที่อภิมหาภาษีศุลกากรถูกปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้งทำให้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับระเบียบวิธีปฏิบัติค่อนข้างมากและค่อนข้างที่จะสับสนยากที่เข้าใจ การลดอัตราอากรขาเข้าดังกล่าวจึงทำให้เนื้อหาและขอบเขตของอภิมหาภาษีศุลกากรที่ซับซ้อนอยู่แล้วมีความซับซ้อนมากขึ้นและปฏิบัติยากขึ้น (สอดคล้องกับที่กล่าวในหัวข้อ 9.2.7)
- 9.2.13 การลดอัตราภาษีศุลกากรตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนไม่สอดคล้องกับหลักการในการคำนวณภาษีศุลกากร ด้วยเหตุผล 2 ประการ ดังนี้
- (1) ตามมาตรา 4 วรรคแรกแห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 การเก็บ

ภาษีศุลกากรจากสินค้าที่นำเข้าต้องเก็บตามอัตราอากรที่กำหนดไว้ในพิกัดอัตราอากรท้ายพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร แต่ตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน ไทยต้องลดอัตราอากรขาเข้าสำหรับสินค้าที่มีถิ่นกำเนิดจากอาเซียนเหลือร้อยละ 0 และร้อยละ 5 การลดอัตราอากรขาเข้าดังกล่าวจึงทำให้ไม่สามารถคำนวณภาษีศุลกากรจากสินค้านำเข้าตามหลักเกณฑ์ตามมาตรา 4 ได้

- (2) ตามมาตรา 5 แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 กรณีที่พิกัดอัตราอากรท้ายพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร ได้กำหนดไว้ทั้งอัตราอากรตามราคาและอัตราอากรตามสภาพ ให้ใช้อัตราอากรที่เมื่อคำนวณค่าอากรแล้วได้เงินอากรสูงกว่าเป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษี แต่เมื่อประเทศไทยต้องลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนเหลือร้อยละ 0 ทำให้ไม่ต้องมีการใช้อัตราอากรตามราคาหรืออัตราอากรตามสภาพมาเป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษี

9.2.14 การลดอัตราภาษีศุลกากรตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนไม่สอดคล้องกับหลักการของระบบภาษีที่ดี กล่าวคือ

มาตรา 14 แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 ได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังประกาศยกเว้น ลดหรือเพิ่ม

อากรจากอัตราที่กำหนดไว้ในพิกัดอัตราศุลกากรสำหรับสินค้าที่มีถิ่นกำเนิดจากประเทศที่ร่วมลงนามหรือสินค้าที่มีลักษณะตามที่ระบุไว้ในสัญญาหรือความตกลง

ประกาศกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้องกับการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนไม่สอดคล้องกับหลักการในเรื่องระบบภาษีอากรที่ดี เนื่องจากระบบภาษีอากรที่ดีต้องการให้กฎหมายภาษีถูกบัญญัติหรือตราไว้โดยรัฐสภาซึ่งถือเป็นกฎหมายภาษีแม่บท แต่ประกาศกระทรวงการคลังถือเป็นกฎหมายลำดับรองที่ออกโดยองค์กรฝ่ายบริหาร

นอกจากนี้ องค์กรฝ่ายบริหารควรออกกฎหมายภาษีลำดับรองที่เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ที่เป็นรายละเอียดและกฎเกณฑ์ทางเทคนิคเพื่อสนับสนุนการทำงานของกฎหมายภาษีแม่บท องค์กรฝ่ายบริหารไม่ควรออกกฎหมายในเรื่องโครงสร้างที่สำคัญของภาษี (เช่น หน่วยภาษีฐานภาษี อัตราภาษี) เพราะโครงสร้างที่สำคัญของภาษีควรอยู่ภายใต้การตรวจสอบและควบคุมโดยรัฐสภา ประกาศกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้องกับการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนจึงไม่สอดคล้องกับหลักการในเรื่องระบบภาษีอากรที่ดี เพราะประกาศดังกล่าวถือเป็นกฎหมายภาษีลำดับรองแต่เกี่ยวข้องกับการลดอัตราภาษี ซึ่งถือเป็นโครงสร้างที่สำคัญของภาษีที่ควรอยู่ภายใต้กระบวนการนิติบัญญัติของรัฐสภา⁵

⁵ อย่างไรก็ดี ถ้าการดำเนินการกระบวนการบัญญัติกฎหมายโดยรัฐสภาตามปกติในเรื่องเกี่ยวกับโครงสร้างที่สำคัญของภาษีเหล่านี้ จะทำให้ระบบภาษีเปลี่ยนแปลงได้ไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจการค้าตามข้อตกลงระหว่างประเทศ มีสองแนวทางในการแก้ไข ประการที่ 1 ภายหลังจากองค์กรฝ่ายบริหารจัดทำร่างกฎเกณฑ์เกี่ยวกับโครงสร้างที่สำคัญของภาษีโดยเฉพาะการลดอัตราอากรขาเข้าเพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างประเทศแล้ว ควรเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภานุมัติภายใต้กระบวนการทางรัฐสภาที่กำหนดขึ้นไว้เป็นพิเศษ ซึ่งมีความรวดเร็วกว่าการดำเนินการกระบวนการบัญญัติกฎหมายของรัฐสภาตามปกติ ประการที่ 2 รัฐบาลเสนอให้รัฐสภาให้ความเห็นชอบในการรอบการเจรจาทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศคู่เจรจา และหลังจากหน่วยงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องได้ผลการเจรจาตามกรอบที่รัฐสภาเห็นชอบแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจึงออกประกาศกระทรวงการคลังเพื่อลดอัตราอากรขาเข้าให้สอดคล้องหรือเป็นไปตามผลการเจรจานั้น ประเทศไทยใช้แนวทางที่ 2 ในการแก้ไข

9.2.15 การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนอาจส่งผลกระทบต่อการผลิตภายในประเทศ เนื่องจากการลดอัตราอากรขาเข้าเหลือร้อยละ 0 ย่อมทำให้ราคาสินค้านำเข้าจากประเทศในอาเซียนต่ำลง ซึ่งอาจส่งผลให้ประชาชนเลือกบริโภคสินค้าที่นำเข้านั้นแทนที่จะบริโภคสินค้านิตเดียวกันที่สามารถผลิตได้ภายในประเทศ เช่นนี้ โรงงานอุตสาหกรรมภายในประเทศที่ทำการผลิตชนิดเดียวกันกับสินค้านำเข้าอาจการผลิตสินค้าลดน้อยลงและเลิกกิจการในที่สุด โดยเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรมภายในประเทศที่ไม่มีความสามารถในการแข่งขันในการผลิตสินค้ากับต่างประเทศอาจทำการผลิตและส่งออกสินค้าลดน้อยลง (สอดคล้องกับที่กล่าวในหัวข้อ 9.2.12 (4))

9.2.16 การลดอัตราภาษีศุลกากรตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนลดบทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรในการจัดเก็บภาษีสศุลกากรมีหน้าที่หลัก คือ การจัดเก็บภาษีจากสินค้านำเข้า-ส่งออก แต่เมื่อมีการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน บทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรในการจัดเก็บภาษีจากสินค้านำเข้าจากอาเซียนและการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการศุลกากรและกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากรย่อมลดลง

10. ข้อเสนอแนะ

จากการอภิปรายผลและสรุปผลการวิจัยในหัวข้อ 9 การลดอัตราภาษีศุลกากรตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนมีผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อสนับสนุนผล

กระทบด้านบวก และมีข้อเสนอแนะเพื่อลดผลกระทบด้านลบ ตามที่จะกล่าวในหัวข้อ 10.1 และหัวข้อ 10.2 ตามลำดับ

10.1 ข้อเสนอแนะเพื่อสนับสนุนผลกระทบด้านบวกของการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน

ผลกระทบด้านบวกน่าจะสนับสนุนให้ประเทศไทยเดินหน้าเจรจาจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 3 ประการ เพื่อสนับสนุนการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีต่อไป ดังนี้

10.1.1 ในการเจรจาทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับต่อๆไประหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่นๆ รัฐบาลไทยไม่ควรให้มีการยกเว้นอากรขาเข้าหรือไม่ควรให้มีการลดอัตราอากรขาเข้าที่ต่ำจนเกินไปหรือควรมีระยะเวลาในการยกเว้น หรือ ในการลดอัตราอากรขาเข้าสำหรับสินค้าที่อาจสร้างผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งได้แก่ สินค้าที่ก่อให้เกิดการจ้างแรงงานจำนวนมากในประเทศ สินค้าที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมหลักของประเทศ สินค้าที่มีผลกระทบต่อเกษตรกร ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ทั้งนี้ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศและเพื่อไม่ให้เป็นการกระทบแก่ภาครัฐในการเข้ามาช่วยเหลือเยียวยาขาดเซยผู้ที่จะได้ผลกระทบเป็นจำนวนมากอย่างเร่งด่วน นอกจากนี้ การไม่ยกเว้นอากรขาเข้าหรือการลดอัตราอากรขาเข้าที่ไม่ต่ำจนเกินไปหรือการยืดเวลาในการยกเว้นหรือในการลดอัตราอากรขาเข้าสำหรับสินค้านี้ดังกล่าวยังคงทำให้ภาษีศุลกากรมีส่วนเป็นแหล่งรายได้สำคัญของรัฐบาล และการที่เกษตรกรส่วนใหญ่

ของประเทศซึ่งเป็นประชากรที่มีรายได้น้อย ไม่ได้รับผลกระทบจากการลดอัตราอากรขาเข้าย่อมจะส่งผลให้ช่องว่างด้านรายได้ระหว่างประชาชนในประเทศไม่ขยายตัวกว้างจนเกินไป

อย่างไรก็ตาม การไม่ยกเว้นอากรขาเข้าหรือการลดอัตราอากรขาเข้าที่ไม่ต่ำจนเกินไปหรือการยืดเวลาในการยกเว้นหรือในการลดอัตราอากรขาเข้าสำหรับสินค้าบางประเภทอาจส่งผลเสียต่อประเทศไทยได้ เพราะการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี ประเทศทุกประเทศที่เข้าทำข้อตกลงต้องลดหรือยกเว้นอัตราอากรขาเข้าให้กับประเทศที่เข้าทำข้อตกลงซึ่งกันและกัน เช่น ตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน ไทยลดอัตราอากรขาเข้าสินค้าเกษตรแปรรูปให้อินโดนีเซีย ทำให้สินค้าเกษตรแปรรูปของอินโดนีเซียมีราคาถูกลงเมื่อนำเข้ามาขายในไทย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปของไทย อย่างไรก็ตาม อินโดนีเซียก็ต้องลดอัตราอากรขาเข้าสินค้าเกษตรแปรรูปให้ไทยเช่นเดียวกัน เช่นนี้ ทำให้สินค้าเกษตรแปรรูปของไทยมีราคาถูกลงเมื่อส่งไปขายในอินโดนีเซีย ซึ่งอาจทำให้สินค้าเกษตรแปรรูปของไทยสามารถเจาะตลาดสินค้าเกษตรแปรรูปในอินโดนีเซียได้ อันจะส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปของไทย ดังนั้น หน่วยงานของรัฐบาลไทยที่เกี่ยวข้องจึงควรต้องทำการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องให้ละเอียดถี่ถ้วนว่าควรยกเว้นหรือควรยืดเวลาดังกล่าวอย่างไรจึงจะเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยในขณะเดียวกัน ประเทศไทยก็ไม่สูญเสียพันธมิตร์ในทางการค้าระหว่างประเทศ

10.1.2 การลดอัตราภาษีศุลกากรตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีควรลดลงในอัตราที่เหมาะสม (Optimal Tax Rate) การลดอัตราภาษีศุลกากรในอัตราที่เหมาะสมจะทำให้การค้าระหว่างประเทศของไทยขยายตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการนำเข้าสินค้าต่างๆที่มีราคาถูกลงจากประเทศที่ทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคสินค้าอุปโภคและบริโภค รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการทั้งในภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อการส่งออก การลดอัตราภาษีศุลกากรตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีในอัตราที่เหมาะสม หมายถึง การนำผลกระทบต่อด้านลบจากการลดอัตราภาษีศุลกากรมาเป็นปัจจัยพื้นฐานส่วนหนึ่งในการพิจารณาการปรับลดอัตราภาษีประกอบกับปัจจัยด้านอื่นๆ

ตัวอย่างเช่น ผู้วิจัยพบว่า การลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนไม่สนับสนุนหลักความพอเพียงหรือหลักอานวยรายได้จากการจัดเก็บภาษีให้แก่รัฐบาล เช่นนี้ หากรัฐบาลไทยต้องทำการเจรจาและจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีกับประเทศโบลิเวีย และต้องปรับลดอัตราอากรขาเข้าสำหรับสินค้าหลายประเภทที่ต้องนำเข้าจากประเทศโบลิเวีย รัฐบาลไทยควรต้องนำผลกระทบต่อด้านลบที่เกิดจากการลดอัตราภาษีศุลกากรที่มีต่อหลักการอานวยรายได้ของรัฐบาลมาพิจารณาด้วยว่ารัฐบาลควรปรับลดอัตราอากรขาเข้าเหลือร้อยละเท่าไร จึงจะไม่ทำให้รายรับของรัฐบาลจากการจัดเก็บอากรขาเข้าลดลงมากเกินไปและไม่ขัดกับนโยบายด้านอื่นๆของรัฐบาล ตัวอย่างเช่น รัฐบาลอาจปรับลดอัตราอากรขาเข้าเหลือร้อยละ 5 แทนที่จะปรับลดเหลือร้อยละ 0 สำหรับสินค้านำเข้าประเภทหัตถกรรมและสินค้า

พื้นเมือง เนื่องจากหากรัฐบาลปรับลดอัตราอากรขาเข้าสำหรับสินค้าประเภทดังกล่าวที่จะนำเข้าจากโบลิเวียเหลือร้อยละ 0 แทนที่จะปรับลดเหลือร้อยละ 5 รายได้ของรัฐบาลจากการจัดเก็บอากรขาเข้าเพื่อนำมาเป็นทุนอุดหนุนรายจ่ายของรัฐบาลและนำไปชำระหนี้เงินกู้จะลดลงไปมาก นอกจากนี้ สินค้าประเภทดังกล่าวซึ่งมีราคาต่ำอยู่แล้ว เนื่องจากการผลิตจากโรงงานขนาดใหญ่ในประเทศโบลิเวียในปริมาณมากจะมีราคาต่ำลงไปอีก จนอาจสามารถแย่งตลาดสินค้าประเภทหัตถกรรมและสินค้าพื้นเมืองที่ผลิตได้ภายในประเทศไทยที่รัฐบาลไทยมีนโยบายให้การปกป้องคุ้มครอง

10.1.3 เพื่อให้บรรลุสิ่งดังต่อไปนี้

- (1) เพื่อส่งเสริมให้มีการค้าขายสินค้าภายในภูมิภาคอาเซียนอย่างเสรีมากขึ้น
- (2) เพื่อให้ประชาคมโลกไว้วางใจต่อประเทศภาคีสมาชิกที่ทำความตกลงเพื่อประโยชน์ในการขายสินค้าที่ผลิตในประเทศของตนและ
- (3) เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้นำเข้าและผู้ส่งออกภายในภูมิภาคอาเซียนและภูมิภาคอื่น ประเทศภาคีสมาชิกควรดำเนินการดังนี้
 - (1) ประเทศภาคีสมาชิกต้องปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนและความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียนอย่างเคร่งครัดและครบถ้วน ทั้งมาตรการทางภาษีและมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี รวมทั้งไม่ใช่มาตรการที่ไม่ใช่ภาษีมากเกินไปจนเกิดความจำเป็นหรือไม่สร้างอุปสรรคทางการค้าใดๆ
 - (2) เพื่อให้ประเทศภาคีสมาชิกปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรี

อาเซียนและความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียนได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน ประเทศภาคีสมาชิกควรร่วมมือกันจัดทำบันทึกที่เป็นการอธิบายข้อบังคับที่กำหนดอยู่ในข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนและความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน บันทึกที่เป็นการอธิบายตัวข้อบังคับ (Explanatory Memoranda) นี้ ควรที่จะประกอบไปด้วยคำอธิบายวัตถุประสงค์ของข้อบังคับที่สำคัญ วิธีการทำงานของข้อบังคับนั้นที่ประเทศภาคีสมาชิกต้องปฏิบัติตามตัวอย่างประกอบกว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้และรายละเอียดที่เป็นประโยชน์อื่นๆ

- (3) ประเทศภาคีสมาชิกต้องนำข้อบังคับ/พันธกรณีภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนและความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียนไปบัญญัติไว้เป็นกฎหมายภายใน พร้อมทั้งจัดทำบันทึกที่เป็นการอธิบายข้อบังคับที่กำหนดอยู่ในความตกลงที่ประกอบไปด้วยสาระสำคัญตามที่กล่าวไว้ใน (2) จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยพบว่าการประสบความสำเร็จของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (North America Free Trade Area: NAFTA) น่าจะสนับสนุนข้อเสนอแนะข้างต้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการค้าภายใน NAFTA อย่างเห็นได้ชัด นอกจากการให้ความสำคัญกับกฎเกณฑ์ทางการค้าที่มีความชัดเจนและมีรายละเอียดแล้ว คือ การปฏิบัติตามข้อผูกพันของภาคีสมาชิกอย่างเคร่งครัด

10.2 ข้อเสนอแนะเพื่อลดผลกระทบด้านลบของการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะทำข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงกฎหมายและนโยบายภาษีที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีเพื่อลดผลกระทบด้านลบของการลดอัตราภาษีศุลกากรตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยที่จะกล่าวต่อไปข้างล่างนี้จะประกอบไปด้วยข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบกฎหมายศุลกากรเป็นหลัก และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการลดภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าทุนที่นำเข้ามาเพื่อการผลิตสินค้าเพื่อขายภายในประเทศและส่งออกไปยังต่างประเทศ และสำหรับสินค้าที่มีความจำเป็น (ไม่ใช่สินค้าฟุ่มเฟือย) ต่อการบริโภคของคนส่วนใหญ่ในประเทศ ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยน่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้

- (1) ทำให้ประเทศไทยได้รับผลประโยชน์จากข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนและข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศต่างๆต่อไป
- (2) เป็นประโยชน์กับรัฐบาลไทยก่อนที่รัฐบาลไทยจะทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศต่างๆต่อไป และ
- (3) สนับสนุนปัจจัยที่จะทำให้ได้รับผลประโยชน์จากข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนผู้วิจัยเห็นด้วยกับข้อเขียนที่ว่า แม้เขตการค้าเสรีอาเซียนจะเอื้อประโยชน์ให้กับประเทศสมาชิกอาเซียน แต่ผลประโยชน์จะตกอยู่กับประเทศสมาชิกใดก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยความพร้อมภายในของประเทศนั้นๆด้วย ปัจจัยความพร้อมภายในประเทศ ได้แก่ ระบบสาธารณสุข ฝึกอบรมความพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพแรงงาน ระบบกฎหมาย นโยบายภาครัฐ ฯลฯ

นอกจากระบบกฎหมายแล้ว นโยบายภาครัฐก็มีความสำคัญต่อการค้าระหว่างประเทศของไทย ผู้วิจัยพบจากการทบทวนวรรณกรรมว่า เหตุผลหนึ่งที่ทำให้การค้าของประเทศไทยขยายตัว คือ การเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศได้ในปริมาณมาก ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศไทยมีนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวกับการค้าที่เหมาะสม ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 ประเทศไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่ได้รับการลงทุนจากต่างประเทศในสินค้าอุตสาหกรรมมาโดยตลอด ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศไทยมีนโยบายการค้าที่เหมาะสม ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์จากการลงทุนจากต่างประเทศควบคู่ไปกับการขยายตัวทางการค้าระหว่างประเทศ

ดังนั้น ประเทศไทยจะได้รับผลประโยชน์จากข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนและข้อตกลงเขตการค้าเสรีฉบับอื่นๆได้มากขึ้นเรื่อยๆ จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยความพร้อมภายในประเทศโดยเฉพาะระบบกฎหมายและนโยบายของภาครัฐทางการค้าเป็นสำคัญ

10.2.1 ในปัจจุบันมีข้อกำหนดและข้อกำหนดเกี่ยวกับระเบียบ หลักเกณฑ์และพิธีการเกี่ยวกับการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนที่ผู้นำเข้าสินค้าจากอาเซียนต้องปฏิบัติตามปรากฏอยู่ในกฎหมายภาษีศุลกากรหลายฉบับ (ได้แก่ ประกาศกระทรวงการคลังที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 14 แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 เพื่อยกเว้นลดหรือเพิ่มอากรจากอัตราที่กำหนดไว้ในพิกัดอัตราศุลกากร เพื่อปฏิบัติตามข้อผูกพันตามสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศที่เป็นประโยชน์แก่การเศรษฐกิจ

ของประเทศ และประกาศกรมศุลกากรที่ 1/2555 เรื่อง หลักเกณฑ์และพิธีการเกี่ยวกับการยกเว้นอากรและลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับของที่มีถิ่นกำเนิดจากอาเซียนลงวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2555 ที่อธิบดีกรมศุลกากรได้ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พระพุทธศักราช 2469) การมีกฎหมายภาษีศุลกากรหลายฉบับที่เกี่ยวข้องทำให้กฎหมายภาษีศุลกากรมีความซับซ้อนมากขึ้น สร้างความสับสนและเพิ่มความยากในการเข้าใจเพื่อปฏิบัติตาม ดังนั้น เพื่อลดความซับซ้อนของกฎหมายภาษีศุลกากร ลดความสับสนและลดความยากในการเข้าใจเพื่อปฏิบัติตาม เพื่อลดต้นทุนที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่าควรนำข้อกฎหมายและข้อกำหนดเกี่ยวกับระเบียบ หลักเกณฑ์และพิธีการเกี่ยวกับการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนมารวมอยู่ในกฎหมายแม่บทฉบับเดียวในรูปพระราชบัญญัติ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่าควรนำข้อกฎหมายและข้อกำหนดเกี่ยวกับระเบียบ หลักเกณฑ์และพิธีการเกี่ยวกับการยกเว้นอากรและการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงระหว่างประเทศที่ผู้นำเข้าสินค้าต้องปฏิบัติตาม ที่ปรากฏอยู่ในประกาศกระทรวงการคลังทุกฉบับที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 14 แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 เพื่อปฏิบัติตามข้อผูกพันตามสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศที่เป็นประโยชน์แก่การเศรษฐกิจของประเทศ มารวมไว้ในกฎหมายแม่บทฉบับเดียวที่กล่าวข้างต้น ตามระบบการรวบรวมกฎหมาย (Consolidation)

กฎหมายแม่บทฉบับเดียวนี้น่าจะทำให้ข้อกฎหมายและข้อกำหนดเกี่ยวกับระเบียบ หลักเกณฑ์และพิธีการเกี่ยวกับการยกเว้นอากรและการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนและตามความตกลงระหว่างประเทศที่ผู้นำเข้าสินค้าต้องปฏิบัติตาม ลดความซับซ้อน ลดความสับสนและลดความยากในการเข้าใจเพื่อปฏิบัติตาม เพราะผู้ใช้กฎหมายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรและผู้นำเข้าสินค้าไม่จำเป็นต้องไปค้นหาข้อกฎหมายและข้อกำหนดเกี่ยวกับระเบียบ หลักเกณฑ์และพิธีการในเรื่องดังกล่าวจากกฎหมายภาษีศุลกากรที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ซึ่งจะทำให้ต้นทุนของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรและผู้นำเข้าสินค้าลดลง

กฎหมายแม่บทฉบับเดียวที่ถูกรวบรวมขึ้นจากกฎหมายภาษีศุลกากรลำดับรองหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการยกเว้นอากรและการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนและตามความตกลงระหว่างประเทศที่ผู้นำเข้าสินค้าต้องปฏิบัติ ตามที่ผู้วิจัยเสนอแนะข้างต้นในรูปพระราชบัญญัติ น่าจะสอดคล้องกับแนวความคิดในเรื่องระบบภาษีอากรที่ดี เพราะเป็นกฎหมายภาษีที่ถูกตราไว้โดยรัฐสภา และกฎหมายภาษีศุลกากรแม่บทฉบับนี้ได้ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีกระทรวงการคลังและอธิบดีกรมศุลกากรในการออกกฎหมายลำดับรองที่เป็นกฎเกณฑ์ทางเทคนิคเพื่อกำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ เงื่อนไขและพิธีการให้เป็นไปตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีหรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่จะมีต่อไปในอนาคต

นอกจากนี้ กฎหมายภาษีศุลกากรที่ผู้วิจัยเสนอแนะยังสอดคล้องกับหลักความแน่นอนชัดเจนของกฎหมายภาษี และสอดคล้องกับหลักความประหยัดหรือหลักความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี เพราะลดความซับซ้อน ลดความ

สับสนและลดความยากในการเข้าใจเพื่อปฏิบัติตาม อันจะทำให้ต้นทุนของผู้ที่เกี่ยวข้องลดลง รวมทั้งการหนีภาษีของผู้นำเข้า ตลอดจนการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่กรม-ศุลกากรย่อมลดน้อยลงอีกด้วย เนื่องจากกฎหมายที่ชัดเจนแน่นอน ทำให้การคำนวณภาษีที่ถูกต้องทำได้ง่าย หรือทำให้การหนีภาษีถูกตรวจพบได้ง่ายขึ้น และเมื่อกฎหมายมีความชัดเจนแน่นอน การจัดเก็บภาษีย่อมไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร การทุจริตคอร์รัปชันจึงย่อมลดน้อยลง และการดำเนินงานของกรมศุลกากรที่โปร่งใสย่อมส่งเสริมและลดอุปสรรคทางการค้า ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายที่เกิดขึ้นจากการรวบรวมดังกล่าวจะมีข้อดีดังที่กล่าว แต่กฎหมายที่เกิดขึ้นจากระบบการรวบรวม (Consolidation) อาจสร้างปัญหาในการใช้กฎหมาย กล่าวคือ ถ้อยคำสำนวนในบทบัญญัติของกฎหมายฉบับต่างๆ ที่ถูกนำมารวบรวมไว้ในกฎหมายฉบับเดียว อาจแตกต่างกันหรือไม่สอดคล้องกัน และกฎหมายที่เกิดขึ้นจากรวบรวมอาจสร้างความไม่สะดวกในการใช้กฎหมายแก่ผู้ใช้กฎหมายในระยะเริ่มแรก เพราะผู้ใช้กฎหมายต้องเรียนรู้เลขมาตราใหม่ๆ และโครงสร้างใหม่ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่กล่าวข้างต้น และเพื่อให้กฎหมายแม่บทฉบับเดียวที่ผู้วิจัยเสนอ มีความชัดเจนและลดความยากในการเข้าใจเพื่อปฏิบัติตาม เพื่อให้สอดคล้องกับหลักความแน่นอนชัดเจน ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

(1) ถ้อยคำสำนวนในบทบัญญัติของกฎหมายแม่บทฉบับเดียว ที่ถูกรวบรวมขึ้นจากกฎหมายศุลกากรที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ควรถูกปรับเปลี่ยนเป็นถ้อยคำสำนวนที่ง่ายชัดเจน ไม่คลุมเครือ ไม่อ้อมค้อมวากวน มีความสอดคล้องกัน และไม่ควรรใช้ภาษาที่

กระชับมากจนเกินไป รวมทั้งจะต้องไม่ใช่ประโยคที่ยาวมากจนเกินไปในตัวบทบัญญัติ นอกจากนี้ จะต้องไม่มีถ้อยคำสำนวนที่เข้าใจยาก หากมีคำศัพท์ทางเทคนิค ควรมีบทบัญญัติอธิบายคำศัพท์เหล่านั้นด้วย

(2) ในเวลาที่ทำกรรวบรวมกฎหมายศุลกากรที่เกี่ยวข้องหลายฉบับให้เป็นกฎหมายแม่บทฉบับเดียว หน่วยงานของรัฐบาลที่เป็นผู้จัดทำและรวบรวมกฎหมายควรจัดทำบันทึกที่เป็นการอธิบายตัวบทบัญญัติในกฎหมายแม่บทนั้น (Explanatory Memoranda) ควบคู่กันไปด้วย บันทึกที่เป็นการอธิบายตัวบทบัญญัตินี้ควรที่จะประกอบไปด้วย:

(ก) คำอธิบายวัตถุประสงค์ของบทบัญญัติในกฎหมายแม่บทในมาตราหลักและมาตราสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการยกเว้นอากรและการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนและตามความตกลงระหว่างประเทศที่ผู้นำเข้าสินค้าต้องปฏิบัติตาม

(ข) คำอธิบายวิธีการทำงานของบทบัญญัติในกฎหมายแม่บทในมาตราหลักและมาตราสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการยกเว้นอากรและการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนและตามความตกลงระหว่างประเทศที่ผู้นำเข้าสินค้าต้องปฏิบัติตาม

(ค) ตัวอย่างในการคำนวณอัตราอากรขาเข้าที่นำไปประยุกต์ใช้งานได้

(ง) รายละเอียดที่เป็นประโยชน์อื่นๆ ดังนั้น หากผู้จัดทำและออกกฎหมายที่รวบรวมขึ้นจากกฎหมายภาษีศุลกากรที่เกี่ยวข้องหลายฉบับได้พิจารณาและรับเอาข้อเสนอแนะข้างต้นไปใช้ บันทึกที่เป็นการอธิบายตัว

บทบัญญัติในกฎหมายแม่บทที่ถูกรวบรวมขึ้นจะช่วยให้กฎหมายแม่บทฉบับเดียวดังกล่าวมีความชัดเจนและลดความยากในการเข้าใจเพื่อปฏิบัติตาม เพราะบันทึกดังกล่าวจะช่วยให้ผู้ใช้อกฎหมายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรหรือผู้นำเข้าสินค้าสามารถเข้าใจและตีความบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวได้ โดยเฉพาะการเข้าใจและตีความถ้อยคำสำนวนที่คลุมเครือ รวมทั้งการคำนวณอัตราอากรขาเข้าได้อย่างถูกต้อง

นอกจากนี้ กฎหมายภาษีศุลกากรหลายฉบับที่ถูกนำมารวบรวมไว้เป็นกฎหมายฉบับเดียวที่ผู้วิจัยเสนอแนะในรูปพระราชบัญญัติ รัฐบาลควรเสนอให้รัฐสภาอนุมัติเป็นพระราชบัญญัติภายใต้กระบวนการทางรัฐสภาที่กำหนดขึ้นไว้เป็นพิเศษ ซึ่งมีความรวดเร็วกว่าการดำเนินกระบวนการบัญญัติกฎหมายโดยรัฐสภาตามปกติ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวความคิดในเรื่องระบบภาษีอากรที่ดี ที่ต้องการให้กฎหมายภาษีถูกบัญญัติไว้หรือตราไว้โดยรัฐสภา เพราะอยู่ภายใต้การตรวจสอบของตัวแทนของประชาชนผ่านทางกระบวนการนิติบัญญัติของรัฐสภา พระราชบัญญัตินี้อาจให้ชื่อว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการยกเว้นอากรและการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีและตามความตกลงระหว่างประเทศ”

พระราชบัญญัติที่ผู้วิจัยเสนอแนะข้างต้น นอกจากจะนำเอาบทบัญญัติในกฎหมายภาษีศุลกากรลำดับรองหลายฉบับ (ประกาศกระทรวง

การคลังและประกาศกรมศุลกากร) มารวบรวมไว้แล้ว ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้นำเอาบทบัญญัติมาตรา 14 แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 และบทบัญญัติมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พระพุทธศักราช 2469 มารวมไว้ด้วย

ในการนำบทบัญญัติมาตรา 14 แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 และบทบัญญัติมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พระพุทธศักราช 2469 มารวมไว้ในพระราชบัญญัติที่ผู้วิจัยเสนอแนะข้างต้น จะเกิดประโยชน์ ดังนี้

- (1) ตามที่กล่าวก่อนหน้านี้นี้ ประกาศกระทรวงการคลังที่ออกตามความในมาตรา 14 แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530⁶ ที่เกี่ยวข้องกับกรยกเว้นอากรและการลดอัตราอากรขาเข้าไม่สอดคล้องกับหลักการในเรื่องระบบภาษีอากรที่ดี ที่ต้องการให้กฎหมายภาษีถูกบัญญัติหรือตราไว้โดยรัฐสภา และไม่สอดคล้องกับหลักการในเรื่องระบบภาษีอากรที่ดี เพราะประกาศดังกล่าวถือเป็นกฎหมายภาษีลำดับรอง แต่เกี่ยวข้องกับกรลดอัตราภาษีซึ่งถือเป็นโครงสร้างที่สำคัญของภาษี ที่ควรอยู่ภายใต้กระบวนการนิติบัญญัติของรัฐสภา อย่างไรก็ตาม ประกาศกระทรวงการคลังแม้เป็นกฎหมายลำดับรองที่ออกโดยองค์กรฝ่ายบริหารมีประโยชน์ดังนี้

⁶ มาตรา 14 แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 ที่ผู้วิจัยเสนอให้นำมารวมในพระราชบัญญัติที่ผู้วิจัยเสนอแนะข้างต้น มีเนื้อหาดังนี้

“เพื่อปฏิบัติตามข้อผูกพันตามสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศที่เป็นประโยชน์แก่การเศรษฐกิจของประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจประกาศยกเว้น ลด หรือเพิ่มอากร จากอัตราที่กำหนดไว้ในพิกัดอัตราศุลกากร หรือประกาศเรียกเก็บอากรตามอัตราที่กำหนดไว้ในพิกัดอัตราศุลกากรสำหรับของที่มีถิ่นกำเนิดจากประเทศที่ร่วมลงนามหรือลักษณะตามที่ระบุไว้ในสัญญาหรือความตกลงดังกล่าว ทั้งนี้ จะกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขใดๆ ไว้ด้วยก็ได้”

- (1.1) ประกาศกระทรวงการคลังสามารถทำให้ประเทศไทยออกกฎหมายภายในให้มีการยกเว้นอากรและการลดอัตราอากรขาเข้าเพื่ออนุมัติการให้เป็นไปตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีหรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่จะมีต่อไปในอนาคตได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งช่วยลดความกดดันเรื่องเวลาของรัฐสภาในการออกพระราชบัญญัติภาษีศุลกากรฉบับใหม่หรือในการแก้ไขพระราชบัญญัติภาษีศุลกากรที่มีอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากรัฐบาลได้ดำเนินการเพื่อให้ได้ผลการเจรจาเกี่ยวกับยกเว้นอากรและการลดอัตราอากรขาเข้าตามกรอบที่รัฐสภาเห็นชอบมาแล้ว และผลของการเจรจาในเรื่องการยกเว้นอากรและการลดอัตราอากรขาเข้านั้นก็จะเป็นสิ่งที่ได้มาจากกรอบที่รัฐบาลได้ดำเนินการโดยคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญตามกรอบที่รัฐสภาเห็นชอบ⁷
- (1.2) ประกาศกระทรวงการคลังทำให้กฎหมายภาษีศุลกากรของไทยก้าวทันต่อสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศ
- (1.3) ประกาศกระทรวงการคลังสามารถกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้นำเข้าสินค้าต้องปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการที่ว่าองค์กรฝ่ายบริหารควรออกกฎหมายภาษี

ลำดับรอง ที่เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ทางเทคนิคและกฎเกณฑ์ที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อย หรือแนวทางสำหรับการบริหารจัดการเก็บภาษีเพื่อสนับสนุนการทำงานหรือบังคับใช้ของกฎหมายแม่บท (กฎหมายแม่บทในที่นี้ คือ ข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่เจรจาที่รัฐสภาได้อนุมัติในกรอบการเจรจาและอนุมัติในข้อตกลงที่เป็นเนื้อหาหลักไปแล้ว) อย่างไรก็ตาม ประกาศกระทรวงการคลังไม่ควรกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้นำเข้าสินค้าต้องปฏิบัติที่ยุ่ยากซับซ้อน เนื่องจากหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในลักษณะดังกล่าวจะกลายเป็นอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษีมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ซึ่งจะถือเป็นการกีดกันทางการค้าแบบแอบแฝงได้

- (2) มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พระพุทธศักราช 2469⁸ ให้อำนาจอธิบดีกรมศุลกากรที่จะออกข้อบังคับสำหรับกรมศุลกากรตามที่เห็นว่าจำเป็นได้ ประกาศกรมศุลกากรหรือข้อบังคับที่อธิบดีกรมศุลกากรออกมีสถานะเป็นกฎหมายลำดับรองเช่นเดียวกับประกาศกระทรวงการคลังที่ออกตามความในมาตรา 14 แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 เพราะเป็นกฎหมายที่องค์กรฝ่ายบริหารได้

⁷ ตามบทบัญญัติมาตรา 190 ของรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 ซึ่งถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 3 ของรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2554 หนังสือสัญญาที่มีผลผูกพันด้านการค้าหรือการลงทุนของประเทศต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และก่อนการดำเนินการเพื่อทำหนังสือสัญญากับนานาประเทศ คณะรัฐมนตรีต้องชี้แจงต่อรัฐสภาเกี่ยวกับหนังสือสัญญานั้นและต้องเสนอกรอบการเจรจาต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบ

⁸ มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พระพุทธศักราช 2469 ที่ผู้วิจัยเสนอให้นำมารวมในพระราชบัญญัติที่ผู้วิจัยเสนอแนะข้างต้น มีเนื้อความดังนี้

“มาตรา 3 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะได้ทรงตั้งหรือทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้รัฐมนตรีตั้งบุคคลผู้สมควรขึ้นเป็นหัวหน้าจัดการงานในกรมศุลกากร และกำกับตรวจตรากิจการอันเป็นหน้าที่ของกรมนั้น บุคคลผู้นั้นซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “อธิบดี” ให้มีหน้าที่บังคับบัญชาควบคุมบรรดาพนักงานทั้งหลายในกรมศุลกากร มีอำนาจให้เงินเดือนและเงินรางวัล เรียกประกันสำหรับความประพฤติดี และออกข้อบังคับสำหรับกรมตามที่เห็นว่าจำเป็น เพื่อดำเนินการให้เป็นไปโดยเรียบร้อย และบังคับการให้เป็นไปตามนั้น”

ทำขึ้นโดยอาศัยอำนาจที่ไว้โดยกฎหมาย
ภาษีแม่บท

แม้ประกาศกรมศุลกากรหรือข้อบังคับของ
อธิบดีกรมศุลกากรจะไม่สอดคล้องกับหลักการใน
เรื่องระบบภาษีอากรที่ดีที่ต้องการให้กฎหมายภาษี
ถูกบัญญัติหรือตราไว้โดยรัฐสภา แต่ประกาศหรือ
ข้อบังคับดังกล่าวมีประโยชน์ดังนี้

(2.1) ประกาศกรมศุลกากรหรือข้อบังคับของ
อธิบดีกรมศุลกากรสามารถทำให้
ประเทศไทยออกกฎหมายภายในให้เกิด
ความยืดหยุ่นแก่การค้าระหว่างประเทศ
และความสะดวกแก่ผู้นำเข้าสินค้าที่ได้รับ
การยกเว้นอากรและการลดอัตราอากรขา
เข้า เพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงเขตการค้า
เสรีหรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่จะมีต่อ
ไปในอนาคตได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งช่วยลด
ความกดดันเรื่องเวลาของรัฐสภาในการ
ออกพระราชบัญญัติภาษีศุลกากรฉบับใหม่
หรือในการแก้ไขพระราชบัญญัติภาษี
ศุลกากรที่มีอยู่ในปัจจุบัน

(2.2) ประกาศกรมศุลกากรหรือข้อบังคับของ
อธิบดีกรมศุลกากรทำให้กฎหมายภาษี
ศุลกากรของไทยก้าวทันต่อสภาพการณ์
ทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศ

(2.3) ประกาศกรมศุลกากรหรือข้อบังคับของ
อธิบดีกรมศุลกากรสามารถกำหนดหลัก
เกณฑ์และพิธีการศุลกากรที่ผู้นำเข้าสินค้า
ต้องปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการที่ว่า
องค์กรฝ่ายบริหารควรออกกฎหมายภาษี
ลำดับรอง ที่เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ทาง
เทคนิคและกฎเกณฑ์ที่เป็นรายละเอียด
ปลีกย่อยหรือแนวทางสำหรับการบริหาร
จัดเก็บภาษีเพื่อสนับสนุนการทำงานหรือ
บังคับใช้ของกฎหมายแม่บท (กฎหมาย

แม่บทในที่นี้ คือ ข้อตกลงเขตการค้าเสรี
ระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่เจรจาที่
รัฐสภาได้อนุมัติในกรอบการเจรจาและ
อนุมัติในข้อตกลงที่เป็นเนื้อหาหลักไปแล้ว)

อย่างไรก็ตาม ประกาศกรมศุลกากรหรือข้อ
บังคับของอธิบดีกรมศุลกากรไม่ควรกำหนด
หลักเกณฑ์และพิธีการศุลกากรที่ผู้นำเข้าสินค้าต้อง
ปฏิบัติที่ยุ่งยากซับซ้อน เนื่องจากหลักเกณฑ์และ
พิธีการศุลกากรในลักษณะดังกล่าวจะกลายเป็น
มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีมากเกินไป
ความจำเป็น ซึ่งจะถือเป็นอุปสรรคทางการค้า
ระหว่างประเทศแบบแอบแฝงได้

ตามที่กล่าวก่อนหน้านี้อธิบดีกรมศุลกากร
ได้ออกประกาศกรมศุลกากรกำหนดหลักเกณฑ์
และพิธีการศุลกากรเกี่ยวกับการยกเว้นอากรและ
ลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับของที่มีถิ่นกำเนิด
จากอาเซียนซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ทางเทคนิคที่ผู้นำเข้า
สินค้าจากอาเซียนต้องปฏิบัติ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไป
ตามประกาศกระทรวงการคลังที่รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการคลังออกเพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลง
เขตการค้าเสรีอาเซียน

อนึ่ง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า
เมื่อประกาศกระทรวงการคลังและประกาศกรม
ศุลกากรหรือข้อบังคับของอธิบดีกรมศุลกากรเพื่อ
กำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ เงื่อนไขและพิธีการให้
เป็นไปตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีหรือข้อตกลง
ระหว่างประเทศที่จะมีต่อไปในอนาคต ตามที่
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและอธิบดีกรม
ศุลกากรได้รับอำนาจจากพระราชบัญญัติที่ผู้วิจัย
ให้ชื่อว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการยกเว้นอากร
และการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้า
เสรีและตามความตกลงระหว่างประเทศ”
มีจำนวนมากขึ้น หน่วยงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง
ควรนำประกาศและข้อบังคับเหล่านั้นมารวบรวม

ไว้เป็นกฎหมายฉบับเดียว และเสนอให้รัฐสภาอนุมัติเป็นพระราชบัญญัติภายใต้กระบวนการทางรัฐสภาที่กำหนดขึ้นไว้เป็นพิเศษตามระบบการรวบรวมกฎหมาย (Consolidation)

นอกจากนี้ หน่วยงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการตามข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น เช่น การใช้ถ้อยคำสำนวนที่ง่ายชัดเจนในตัวบทบัญญัติและการจัดทำบันทึกที่เป็นการอธิบายตัวบทบัญญัติ (Explanatory Memoranda) ในกฎหมายแม่บทที่เกิดขึ้นจากรวบรวมนั้น พระราชบัญญัติฉบับที่เกิดขึ้นใหม่นี้อาจให้ชื่อว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการยกเว้นอากรและการลดอัตราอากรขาเข้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีและตามความตกลงระหว่างประเทศฉบับที่ 2” และภายหลังจากมีพระราชบัญญัติฉบับที่ 2 แล้ว หากมีประกาศและข้อบังคับใหม่ๆ ในทำนองนี้ออกตามมาอีกเป็นจำนวนมาก เพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีหรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่จะมีต่อไปในอนาคต หน่วยงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องควรนำประกาศและข้อบังคับเหล่านั้นมารวบรวมไว้เป็นกฎหมายฉบับเดียวและเสนอให้รัฐสภาอนุมัติเป็นพระราชบัญญัติฉบับที่ 3 และ 4 ฯลฯ ต่อไปเรื่อยๆ ภายใต้กระบวนการที่กล่าวมาข้างต้น

10.2.2 ในการเจรจาทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีฉบับต่อไประหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่นๆ ประเทศไทยควรให้ความสำคัญต่อการยกเว้นอากรขาเข้าและการลดอัตราอากรขาเข้าสำหรับสินค้าทุน วัตถุดิบและสินค้ากึ่งสำเร็จรูปที่นำเข้ามาเพื่อใช้ในการผลิตสินค้า ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ดังต่อไปนี้

- (1) การยกเว้นและการลดอัตราภาษีดังกล่าวจะทำให้สินค้าทุน วัตถุดิบและสินค้ากึ่งสำเร็จรูปที่นำเข้ามาเพื่อใช้ในการผลิตสินค้า

มีราคาถูกลง ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนในการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายภายในประเทศและเพื่อการส่งออกไปยังต่างประเทศ อันเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าสินค้าของประเทศไทยในตลาดโลก

- (2) รัฐบาลจะมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากการนำเข้าสินค้าทุนและวัตถุดิบทดแทนภาษีศุลกากร ซึ่งจะสนับสนุนหลักความพอเพียงหรือหลักอำนาจรายได้ให้แก่รัฐบาล รัฐบาลจึงอาจไม่จำเป็นต้องขึ้นอัตราภาษีชนิดอื่นๆ เพื่อหารายได้ทดแทนภาษีศุลกากรที่ขาดหายไป ในขณะเดียวกัน แม้ผู้ประกอบการที่นำเข้าสินค้าทุนและวัตถุดิบจะถูกเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุนในการผลิตสินค้า แต่ผู้ประกอบการจะไม่ได้รับผลกระทบดังกล่าวมากจนเกินไป เพราะภาษีมูลค่าเพิ่มดังกล่าวถือเป็นภาษีซื้อที่สามารถนำไปหักออกจากภาษีขายในเวลาขายสินค้าภายในประเทศหรือส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศได้
- (3) รัฐบาลจะมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากการขายสินค้าภายในประเทศที่ผลิตขึ้นจากสินค้าทุนและวัตถุดิบที่นำเข้ามาจากต่างประเทศทดแทนภาษีศุลกากร ซึ่งจะสนับสนุนหลักความพอเพียงหรือหลักอำนาจรายได้ให้แก่รัฐบาล รัฐบาลจึงอาจไม่จำเป็นต้องขึ้นอัตราภาษีชนิดอื่นๆ เพื่อหารายได้ทดแทนภาษีศุลกากรที่ขาดหายไป
- (4) รัฐบาลจะมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้จากการที่ผู้ประกอบการมีกำไรจากขายสินค้าภายในประเทศที่ผลิตขึ้นจากสินค้าทุนและวัตถุดิบที่นำเข้ามาจากต่างประเทศทดแทนภาษีศุลกากร ซึ่งจะสนับสนุนหลัก

ความพอเพียงหรือหลักอำนาจรายได้ให้แก่
รัฐบาล รัฐบาลจึงอาจไม่จำเป็นต้องขึ้น
อัตราภาษีชนิดอื่นๆเพื่อหารายได้ทดแทน
ภาษีศุลกากรที่ขาดหายไป

อย่างไรก็ดี ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีที่จัดเก็บ
ยากกว่าภาษีศุลกากรรวมทั้งมีการหนีและการ
ฉ้อโกงภาษีมูลค่าเพิ่ม ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะว่า
รัฐบาลควรออกมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกัน
และปราบปรามการหนีและการฉ้อโกงภาษีมูลค่า
เพิ่มและบังคับใช้มาตรการดังกล่าวอย่างมี
ประสิทธิภาพเพื่อลดการสูญเสียรายได้จากการจัด
เก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม

10.2.3 ในการเจรจาทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีฉบับ
ต่อไประหว่างประเทศไทยกับประเทศ
อื่นๆ รัฐบาลไทยควรให้ความสำคัญกับ
สินค้าที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศใช้
อุปโภคและบริโภค โดยเฉพาะสินค้าที่มี
ความจำเป็นต่อการอุปโภคและบริโภคของ
ประชาชนในประเทศ รัฐบาลไทยไม่ควรให้
ความสำคัญต่อการยกเว้นอากรขาเข้าและ
การลดอัตราอากรขาเข้าสำหรับสินค้า
ฟุ่มเฟือย ที่กลุ่มคนที่มีรายได้สูงซึ่งเป็น
ประชาชนกลุ่มน้อยของประเทศใช้อุปโภค
และบริโภค เมื่อไม่มีการยกเว้นอากรขาเข้า
หรือมีการลดอัตราอากรขาเข้าที่ไม่ต่ำจน
เกินไปสำหรับสินค้าฟุ่มเฟือยที่นำเข้ามาจาก
ต่างประเทศ นอกจากผลกระทบจากข้อเสีย
ข้างต้นจะลดลงแล้ว (เพราะกลุ่มผู้มีรายได้
สูงจะไม่ได้รับประโยชน์การปรับลดอัตรา
อากรขาเข้า) ประโยชน์ดังต่อไปนี้ที่น่าที่จะ
เกิดขึ้นด้วย

(1) รัฐบาลไทยจะไม่สูญเสียรายได้จากการจัด
เก็บภาษีศุลกากรมากจนเกินไป ซึ่ง
สนับสนุนหลักความพอเพียงหรือหลัก

อำนาจรายได้ให้แก่รัฐบาล และสนับสนุน
บทบาทของกรมศุลกากรในการจัดเก็บภาษี
รวมทั้งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ
ให้ภาษีศุลกากรเป็นแหล่งรายได้ของรัฐบาล

(2) แม้ไม่มีการยกเว้นอากรขาเข้าหรือมีการลด
อัตราอากรขาเข้าที่ไม่ต่ำจนเกินไปสำหรับ
สินค้าฟุ่มเฟือยที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ แต่
ถ้าหากผู้ประกอบการในประเทศไทยยังคง
มีการนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยจากต่างประเทศ
เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มี
รายได้สูงที่มีอำนาจซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย เช่น
รถยนต์ หูหรืออุปกรณ์ตกแต่งรถยนต์
นอกจากรัฐบาลจะมีรายได้จากการเก็บ
อากรขาเข้าแล้ว รัฐบาลยังมีรายได้จากการ
จัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากการนำเข้าสินค้า
ฟุ่มเฟือยอีกด้วย ซึ่งสนับสนุนหลักความพอ
เพียงหรือหลักอำนาจรายได้ให้แก่รัฐบาล

(3) ในทางตรงกันข้ามกับ (2) ในกรณีที่ประเทศ
ประสบปัญหาดุลการค้าและดุลการชำระเงิน
การไม่ยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับสินค้า
ฟุ่มเฟือยที่นำเข้ามาจากต่างประเทศจะช่วยแก้
ปัญหาดังกล่าวได้ กล่าวคือ รัฐบาลสามารถ
ปรับอัตราอากรขาเข้าที่จัดเก็บจากสินค้า
ฟุ่มเฟือยที่นำเข้ามาจากต่างประเทศให้สูงขึ้น
นอกจากการปรับอัตราอากรขาเข้าให้สูงขึ้น
แล้ว รัฐบาลยังคงจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจาก
สินค้าฟุ่มเฟือยที่นำเข้ามาอีกด้วย ซึ่งจะส่งผล
ให้ประชาชนต้องซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยจากต่าง
ประเทศในราคาที่สูงขึ้นเพราะผู้ประกอบการ
ที่นำเข้ามาสินค้านี้ดังกล่าวต้องบวกรวม
อากรขาเข้าและภาษีมูลค่าเพิ่มเข้าไปใน
ราคาสินค้า ดังนั้น ประชาชนอาจไม่เลือก
บริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยจากต่างประเทศ
ปริมาณการนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยจากต่าง

- ประเทศก็จะลดลง ปัญหาดุลการค้าและ
ดุลการชำระเงินก็จะลดลงตามไปด้วย
- (4) ในทางตรงกันข้ามกับ (2) การไม่ยกเว้น
อากรขาเข้าหรือการลดอัตราอากรขาเข้าที่
ไม่ต่ำจนเกินไปสำหรับสินค้าฟุ่มเฟือยที่นำ
เข้าจากต่างประเทศ จะช่วยควบคุมปริมาณ
การนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยจากต่างประเทศ
เพื่อป้องกันความฟุ่มเฟือยและเพื่อสุขภาพ
อนามัยของประชาชนในประเทศและเพื่อ
สงวนเงินตราต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กรมศุลกากร. (2556). online: www.customs.go.th
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. (2552). *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: ASEAN Economic Community: AEC*. นนทบุรี: มปท.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. (2555). *AEC FACT BOOK: One Vision, One Identity, One Community*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี: ศูนย์บริการข้อมูลประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. *ASEAN Trade in Goods Agreement: ATIGA*. นนทบุรี: ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์และปีที่พิมพ์.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. *FTA Fact Book: เขตการค้าเสรี*. นนทบุรี: ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์และปีที่พิมพ์.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. *AEC News Alerts*.
ข่าวประจำวันวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2556.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. *Press Release*. วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2556.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. *Press Release*. วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2556.
- จิรศักดิ์ รอดจันทร์. (2555). *ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา: หลักการและบทวิเคราะห์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูชาติ อัสวโรจน์. (2544). *ปัญหากฎหมายศุลกากรและข้อวิเคราะห์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ เดือนตุลาคม.
- ชูศักดิ์ จุฑาสวัสดิ์. (2548). *ระบบเศรษฐกิจและพัฒนาการเศรษฐกิจไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ส.เสริมมิตรการพิมพ์.
- นวนน้อย ตรีรัตน์, บรรณาธิการ. (2543). *คอร์รัปชันกับการค้าระหว่างประเทศ*. กรุงเทพมหานคร: เอดิชั่นเพรสโปรดักส์.
- บุญธรรม ราชรักษ์. (2551). *เศรษฐศาสตร์ภาษีอากรไทย*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทีพีเอ็นเพลส.
- ปรีดา นาคเนาวิท. (2526). *เศรษฐศาสตร์การภาษีอากร 1*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พัชรา โพธิ์กลาง. (2555). *เราคืออาเซียน ประชาคมอาเซียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์คอมมิกส์ อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ไพฑูรย์ วิบูลชุตติกุล. (2555). *การค้าระหว่างประเทศ ทฤษฎี นโยบาย และการวิจัยเชิงประจักษ์*. กรุงเทพมหานคร: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ม.ร.ว.สฤษดิคุณ กิตติยากร. (2546). *คำอธิบายประมวลศัพท์ธุรกิจที่ใช้ทั่วไปในภาษาอังกฤษ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาโนช รอดสม. (2555). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายศุลกากรและกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: บริษัท จี-อาร์ต จำกัด.
- ไม่ปรากฏนามผู้เขียน. *การเงินธนาคาร*. ฉบับที่ 303 กรกฎาคม 2007
- ไม่ปรากฏนามผู้เขียน. *หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ*. ฉบับวันที่ 12 กรกฎาคม 2556
- ไม่ปรากฏนามผู้เขียน. *หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์*. ฉบับวันที่ 8 เมษายน 2556
- ไม่ปรากฏนามผู้เขียน. *หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ*. ฉบับวันที่ 14 พฤศจิกายน 2555
- รัตนา สายคณิต. (2537). *หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น: มหเศรษฐศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: เียร์บุ๊กพับลิชเชอร์.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, บรรณาธิการ. (2542). *พจนานุกรมศัพท์เศรษฐศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิชัย มากวัฒน์สุข. (2551). *e-Customs กฎหมายภาษีและพิธีการศุลกากร*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ อินฟอร์มีเดีย บุ๊คส์.
- วิทยากร เชียงกุล. (2547). *อธิบายศัพท์เศรษฐศาสตร์สมัยใหม่*. กรุงเทพมหานคร: สายธาร.
- สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา. (2554). *การประเมินผลกระทบจาก FTA*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ปียักก้าจำกัด.
- สมนึก แต่งเจริญ. (2538). *ทฤษฎีและนโยบายการค้าระหว่างประเทศ*. กรุงเทพมหานคร: โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมพงษ์ เพื่องอารมย์. (2549). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับข้อตกลงการค้าเสรี*. กรุงเทพมหานคร: จามจรีโปรดักท์.
- สมพงษ์ เพื่องอารมย์. (2552). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ*. กรุงเทพมหานคร: จามจรีโปรดักท์.
- สุภาภรณ์ ชาญณรงค์ จิราวิไล ธารณปกรณ์. (2533). *เขตการค้าเสรีอาเซียนกับอุตสาหกรรมปิโตร-เคมี และพลาสติก*. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิจัยบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย.
- สุเมธ ศิริคุณโชติ. (2550). *กฎหมายภาษีอากรระหว่างประเทศ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรพิน ผลสุวรรณ สบายรูป. (2551). *กฎหมายการคลัง*. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Arnold, Roger A. (2003). *Economics*. 6th ed. Thomson: South-Western.
- Dalton, Hugh. (1966). *Principles of Public Finance*. 4th ed. London: Routledge & Kegan Paul.
- Eckstein, Otto. (1967). *Public Finance*. 2nd ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Lagerberg, Francesca. "Ten Tax Tenets". *Taxation*. 28 October 1999.

- James, Simon. (1998). *A Dictionary of Taxation*. Cheltenham: Edward Elgar.
- James, Simon and Christopher Nobes. (2000). *The Economics of Taxation*. 7th ed. Essex: Pearson Education.
- Martin, Elizabeth A. ed. (1997). *Oxford Dictionary of Law*. 4th ed. Oxford: Oxford University Press.
- Morse, Geoffrey and David Williams. (2004). *Davies: Principles of Tax Law*. 5th ed. London: Sweet & Maxwell.
- Nightingale, Kath. (2000). *Taxation Theory and Practice*. 3rd ed. Essex: Pearson Education.
- OECD. (1977). *The Treatment of Family Units in OECD Member Countries under Tax and Transfer Systems*. Paris: OECD.
- Sandford, Cedric. (2000). *Why Tax Systems Differ*. Bath: Fiscal Publication.
- Schnitzer, Martin. (1974). *Income Distribution: A Comparative Study of the United States, Sweden, West Germany, East Germany, the United Kingdom, and Japan*. New York: Praeger Publisher.
- Silverman, H.A. (1931). *Taxation its Incidence and Effects*. London: Macmillan.
- Smith, Adam. (2000). *The Wealth of Nations*. New York: The Modern Library.
- The Commission on Taxation and Citizenship. (2000). *Paying for Progress*. London, Fabian Society.
- Wall, Nancy. (2003). *Complete A-Z Economics Handbook*. 2nd ed. London: Hodder & Stoughton.